

Sijoitus rahasto-opas

PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN

Sisällys

Lukijalle	3
Sijoitusrahasto lyhyesti.....	4
Mikä sijoitusrahasto on?.....	5
Millaisia sijoitusrahastoja on?.....	8
Millaisia riskejä sijoitusrahastoissa on?.....	12
Mitä kuluja sijoitusrahastoissa on?.....	14
Mihin rahaston valinnassa kannattaa kiinnittää huomiota?.....	16
Esimerkkejä sijoitusrahaston valinnasta.....	18
Miten hankitaan sijoitusrahasto-osuuksia?	20
Mistä tietoa?.....	22
Miten rahastosijoituksia verotetaan?.....	25
Rahastoyhtiön hallinto.....	26
Sijoitusrahastolaki ja rahastojen valvonta.....	28
Rahastosäästämisen edut pähkinänkuoressa.....	30
Sijoitusrahasto-sanasto.....	31
Avaintietoesite.....	40

Lukijalle

Kuukausittainen rahastosäästäminen on usein ensimmäinen askel sijoittamisen maailmaan. Sijoituksia rahastoihin voi tehdä joko säännöllisesti tai kertausummina. Suomessa arvioidaan olevan useita satojatuhansia rahastosäästäjiä, jopa lähes miljoona yksityishenkilöä sijoittaa rahastoihin. Sijoitusrahastoja käytetään erityisesti kun halutaan hajauttaa sijoituksia ulkomaille tai kohteisiin, joista on joko vaikea saada tietoa tai muuten hankala sijoittaa suoraan.

Hajauttaminen on keskeinen tapa hallita riskejä. Hajauttamisella tarkoitetaan sitä, ettei sijoittaja laita kaikkia rahojaan samaan kohteeseen. Sijoitusrahaston varat on sijoitettu useaan kohteeseen. Siten sijoitusrahastot tarjoavat helpon tavan hajauttaa sijoituksia.

Alhainen korkotaso ohjaa säästäjää etsimään tuottoa pankkitilillä oleville varoille. Vaihtoehtoja harkitessa sijoittajan on hyvä miettiä omaa riskinottohalukkuuttaan ja sijoituksen aikajännettä. Sijoitusrahasto-oppaassa esitellään eri rahastotyyppit ja kuvataan niiden riskejä ja mahdollisuuksia. Lisäksi tuodaan esiin seikkoja, joihin rahastosäästäjän on syytä kiinnittää huomiota rahaston valinnassa. Rahaston kulut ovat yksi tällainen asia.

Sijoitusrahasto-oppaan on päivittänyt jälleen johtava lakimies **Jari Virta** Finanssialan keskusliitosta. Pörssisäätiö kiittää lämpimästi asiantuntevasta työstä. Oppaan aikaisemmista versioista ovat vastanneet **Sirkka-Liisa Roine** ja **Markku Savikko**. Pörssisäätiö kiittää myös heitä.

Rahastosäästäjän kannattaa tutustua eri vaihtoehtoihin huolellisesti, koska tarjolla on hyvin erilaisia sijoitusrahastoja, joiden tuotto-odotukset ja riskit poikkeavat toisistaan. Toivotan mukavia lukuhetkiä ja hyviä sijoituksia

Helsingissä 30.4.2015

Sari Lounasmeri
Toimitusjohtaja
Suomen Pörssisäätiö

Sijoitusrahasto lyhyesti

Sijoitusrahasto on sijoituskohde, jonka varat on sijoitettu useisiin erilaisiin sijoituskohteisiin, muun muassa osakkeisiin ja joukkovelkakirjoihin. Rahastoesitteestä ja avaintietoesitteestä selviää, mihin rahasto sijoittaa. Kun olet valinnut säästötavoitteisiisi sopivan sijoitusrahaston, voit merkitä haluamallasi rahamäärällä osuuksia muun muassa pankeissa, rahastoyhtiöissä sekä internetissä.

Halutessasi voit luopua sijoitusrahastosta rahaston sääntöjen mukaan

Mikä sijoitusrahasto on?

Sijoitusrahasto toimii niin, että rahastoyhtiö kerää säästäjiltä varoja, jotka se sijoittaa useisiin eri sijoituskohteisiin, jotka yhdessä muodostavat sijoitusrahaston. Rahasto jakaantuu keskenään yhtä suuriin rahasto-osuuksiin, jotka tuottavat yhtäläiset oikeudet rahastossa olevaan omaisuuteen. Sijoitusrahaston varoja hoitaa rahastoyhtiö. Rahaston varat säilytetään säilytysyhteisössä, joka myös valvoo rahastoyhtiön toimintaa.

Sijoitusrahastot ovat joko ns. tavallisia sijoitusrahastoja tai vaihtoehtorahastoja. Sijoitusrahastoja (ns. UCITS-rahastot) säännellään kaikissa EU-maissa yhtenäisellä sijoitusrahastodirektiivillä (ns. UCITS-direktiivi). Vaihtoehtorahastoja puolestaan sääntelee EU:n vaihtoehtorahastojen hoitajia koskeva direktiivi (AIFMD). Näiden eroja selostetaan tarkemmin jäljempänä.

Rahastopääoma ja rahasto-osuuden arvo

Sijoitusrahaston rahastopääoma muodostuu rahasto-osuuksista. Pääoma vaihtelee sen mukaan, miten paljon rahastoon tulee uusia sijoituksia ja miten paljon niitä lunastetaan pois. Pääoma vaihtelee myös rahaston sijoitusten pörssikurssien ja korkotason muutoksien aiheuttamien arvonmuutosten vuoksi.

Rahaston varat omistavat siihen sijoittaneet henkilöt, yhteisöt ja säätiöt siinä suhteessa, kun he ovat siihen sijoittaneet. Rahastoyhtiö ei omista hoitamiaan sijoitusrahastoja. Koska rahastoissa oleva varallisuus on osuudenomistajan omaisuutta, ei sitä myöskään voida käyttää muiden tahojen, kuten rahastoyhtiön vastuiden kattamiseen mahdollisissa maksukyvyttömyys- tai konkurssitilanteissa.

Rahaston arvo määräytyy sen omistamien arvopapereiden tai muiden sijoituskohteiden markkina-arvojen perusteella. Rahaston arvon perusteella lasketaan yksittäisen rahasto-osuuden arvo. Suomalaisissa sijoitusrahastoissa arvo lasketaan pääsääntöisesti jokaisena pankkipäivänä. Erikoissijoitusrahastoissa ja ulkomaisissa rahastoissa arvonlaskenta voi tapahtua tätä harvemmin rahaston sääntöjen mukaisesti.

Suomalaisista ja muista ns. UCITS-sijoitusrahastoista voi yleensä jatkuvasti merkitä (ostaa) uusia rahasto-osuuksia ja vastaavasti lunastaa (myydä) vanhoja rahasto-osuuksia, joten suomalaiset sijoitusrahastot ovat avoimia sijoitusrahastoja. Osassa rahastoja tämä voi tapahtua harvemmin, kuitenkin vähintään kahdesti kuukaudessa. Vaihtoehtorahastoissa merkinnät ja lunastukset voivat tapahtua tätäkin harvemmin. Kunkin rahaston menettely määritellään rahaston säännöissä.

Avointen sijoitusrahastojen lisäksi on olemassa kokonaan suljettuja sijoitusrahastoja, jotka ovat luonteeltaan normaaleja osakeyhtiöitä.

Rahasto-osuuden hinta on sekä uudelle sijoittajalle että osuudesta luopuvalle aina sama eli sijoitusrahaston sijoitusten käypä markkina-arvo jaettuna sen hetkiselä eli liikkeellä olevien rahasto-osuuksien lukumäärällä. Rahasto-osuuksilla ei yleensä käydä kauppaa pörssissä, vaan rahaston pääoma kasvaa tai laskee, kun rahasto-osuuksia merkitään tai lunastetaan.

ETF:illä (Exchange Traded Fund) eli pörssissä julkisen kaupankäynnin kohteena olevilla sijoitusrahasto-osuuksilla sen sijaan käydään pörssissä kauppaa kuten osakkeella. Niiden hinta määräytyy kysynnän ja tarjonnan mukaisesti.

Tuotto

Sijoitusrahaston tuotto perustuu rahaston sijoitusten tuottoihin eli korkoihin, osinkoihin sekä sijoituskohteiden arvonnousuihin tai –laskuihin.

Rahastossa voi olla tuoton jakamisen osalta erilaisia rahasto-osuuksia. Näitä kutsutaan yleensä tuotto-osuuksiksi ja kasvuosuuksiksi. Tuotto-osuuksien omistajille jaetaan vuotuinen tuotto. Tuoton maksaminen vähentää rahasto-osuuden arvoa tuoton verran. Kasvuosuuksien omistajille taas tuottoa ei jaeta, vaan tuotto kasvattaa osuuden arvoa. Yksityishenkilöiden merkitsemät rahasto-osuudet ovat yleensä kasvuosuuksia.

Riski

Sijoitusrahastoihin, kuten kaikkiin sijoituksiin liittyy riskejä. riskit perustuvat niiden sijoituskohteiden riskeihin, joihin ne sääntöjensä mukaisesti sijoittavat. Sijoitusrahaston tulee jakaa riskejään sijoittamalla useisiin eri kohteisiin, jolloin onnistuneet sijoitukset korvaavat mahdollisia menetyksiä. Riskinottoa säädellään monin määräyksin, joiden tarkoitus on muun muassa estää liian suuret sijoitukset yksittäiseen sijoituskohteeseen.

Sijoitusten jakaminen useisiin eri sijoituskohteisiin ja eri toimialoille vähentää yritysrissiä olennaisesti. Sijoitusrahastokaan ei poista arvopaperisijoittamiseen liittyvää markkina- eli kurssi-vaihteluiden riskiä, mutta hajauttamalla varoja myös ulkomaisiin sijoituskohteisiin, vähennetään yksittäiseen maahan kohdistuvaa maariskiä. Ks. lisää luvusta Sijoitusrahaston riskit.

Edut

Sijoitusrahaston tärkein etu on riskien hajauttaminen. Ostamalla rahasto-osuuksia sijoittaja hankkii automaattisesti rahaston sääntöjen puitteissa hajautetun sijoitussalkun. Sijoitusrahastojen kautta säästäjä pystyy sijoittamaan myös sellaisiin kohteisiin, jotka ovat yksityisille henkilöille vieraita tai joihin ei edes ole mahdollista sijoittaa, kuten moniin rahamarkkinavälineisiin, joukkovelkakirjalainoihin, asuntoihin ja muihin kiinteistöihin.

Rahasto-osuudet voi yleensä myös nopeasti ja helposti muuttaa rahaksi. Rahastosäästäjän ei itse tarvitse seurata yhtiöiden ja markkinoiden tapahtumia samassa määrin kuin jos sijoittaisi suoraan arvopapereihin. Sijoitusrahastoon voi säästää pienissä erissä tai sijoittaa kerralla suuren summan oman tilanteen mukaisesti. Pienet summat mahdollistavat myös sijoitusten ajallisen hajauttamisen.

Sijoitusrahasto pystyy suurena sijoittajana yleensä käymään kauppaa pienemmin kustannuksin kuin yksityinen sijoittaja. Sijoitusrahastolta ei peritä veroa myyntivoitoista, kuten yksityishenkilöiltä, joten se voi käydä kauppaa arvopapereilla maksamatta myyntivoitonveroa.

Rahastojen sijoituspäätösten tekijät ja salkunhoitajat ovat asiantuntijoita, jotka seuraavat jatkuvasti arvopaperimarkkinoiden ja hoitamiensa sijoitusrahastojen kehitystä ja tekevät sijoituksiin tarvittaessa markkinatilanteen edellyttämiä muutoksia

Millaisia sijoitusrahastoja on?

Sijoitusrahastoja voidaan ryhmitellä eri tavoin, mm. sijoituskohteiden, sijoituspolitiikan ja rahastoihin kohdistuvan sääntelyn mukaan.

Toiminnalle keskeistä on rahaston säännöt, missä määritellään kunkin rahaston toiminta. Finanssivalvonta (tai sitä vastaava ulkomainen viranomainen) vahvistaa sijoitusrahaston säännöt, joista muun muassa selviää, minkä tyyppinen sijoitusrahasto on kyseessä sekä millaista sijoituspolitiikkaa se harjoittaa.

Sijoitusrahastolaki jakaa sijoitusrahastot kahteen ryhmään: sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin, eli ns. UCITS -sijoitusrahastoihin ja vaihtoehtorahastoihin, kuten erikoissijoitusrahastoihin.

Sijoitusrahastodirektiivin mukaisille sijoitusrahastoille laki asettaa yksityiskohtaiset määräykset rahaston toiminnalle mm. siitä, mihin rahaston varat on sijoitettava ja miten sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit on hajautettava. Vaihtoehtorahastot voivat sijoittaa myös moniin muihin kohteisiin eikä niiden sijoitustoiminta ole yhtä tarkasti säänneltyä.

Sijoitusrahastot jaotellaan sijoituskohteiden valinnan perusteella osakerahastoihin, yhdistelmärahastoihin, pitkän koron rahastoihin, ja lyhyen koron rahastoihin.

Lyhyen koron rahastot

Lyhyen koron rahastot sijoittavat varansa lyhytaikaisiin rahamarkkinavälineisiin, joita ovat muun muassa rahamarkkinoilla kaupankäynnin kohteena olevat valtion velkasi-
toumukset, pankkien sijoitustodistukset, kuntien kuntatodistukset ja yritysten yritysto-
distukset.

Lyhyen koron rahastot jaetaan käteisrahastoihin, rahamarkkinarahastoihin ja muihin lyhyen koron rahastoihin. Näiden välillä on eroja siinä, minkä tahojen liikkeeseen laske-
miin ja miten lyhytaikaisiin sijoituskohteisiin rahasto voi sijoittaa. Tarkemmat määritelmät perustuvat Euroopan Arvopaperimarkkinaviranomaisen julkistamiin suosituksiin (katso tarkemmin määritelmät). Käteisrahastoissa (lyhyt rahamarkkinarahasto) korkoinstru-
menttien painotettu koron määräytymisjakso on alle 60 päivää ja painotettu juoksuai-
ka on alle 120 päivää, ja niiden luottoluokitus on hyvä. Rahamarkkinarahaston korkoinstru-
menttien painotettu koron määräytymisjakso on alle 6 kuukautta ja painotettu juoksuai-
ka on alle 12 kuukautta. Muiden lyhyen koron rahastojen sijoituksia ei ole yhtä tarkasti määriteltä, vaan rahaston noudattama sijoituspolitiikka selviää rahaston säännöistä.

Pitkän koron rahastot

Pitkän koron rahastot sijoittavat varansa pääosin pitkäaikaisiin (laina-aika yli vuosi) joukkolainoihin ja muihin korkoinstrumentteihin. Lainojen liikkeeseen laskijoina voivat olla valtiot, muut julkisyhteisöt ja yritykset. Erytisen riskipitoisista yrityslainoista (engl. corporate bonds) käytetään englanninkielistä nimitystä high yield bonds. Valtion ja jul-
kisyhteisöjen lainoihin sijoitettavia rahastoja kutsutaan usein myös obligaatorahastoiksi ja yritysainoihin sijoitettavia yrityskorkorahastoiksi. Korkosijoituksia tehdään sekä koti-
että ulkomaisiin sijoituskohteisiin.

Osakerahastot

Osakerahastot sijoittavat varansa pääasiassa osakkeisiin. Osakerahastot voidaan jaotella monin tavoin, esimerkiksi sijoituskohteiden maantieteellisen sijainnin, yhtiöiden toimialan eli sektorin tai yhtiöiden koon perusteella.

Sijoitusalue voi olla esimerkiksi kotimaa, euroalue, Eurooppa, Pohjoismaat, koko maailma tai niin sanotut kehittyvät markkinat, esimerkiksi Venäjä, Baltia, Latinalainen Amerikka tai Aasia.

Sijoitusrahasto voi sijoittaa varansa myös tietyn tyyppisiin tai kokosiin yhtiöihin, esimerkiksi suuriin ja vakaisiin maailmanlaajuisesti toimiviin yrityksiin eli blue chip -yhtiöihin tai pieniin ja keskisuuriin yrityksiin eli small cap -yhtiöihin. Sijoitusrahasto voi myös erikoistua tietylle toimialalle, kuten metsäteollisuuteen, lääketeollisuuteen, biotekniikkaan tai telekommunikaatioon.

Sijoitusrahaston sijoituskohteiden valintaperusteet voivat olla myös eettisiä tai laajemmin yhteiskuntavastuuta korostavia.

Osakerahastojen tuottotavoite on yleensä ylittää sijoituskohteiden mukaisesti valittu vertailu eli benchmark-indeksi, esimerkiksi jonkin tietyn alueen osakeindeksi tai toimialaindeksi. Suomeen sijoittavalla rahastolla vertailuindeksi voi olla esimerkiksi OMX Helsinki Cap -tuottoindeksi. Pörssin laskema indeksi kuvaa Suomen osakemarkkinoiden keskimääräistä kurssikehitystä osingot mukaan lukien. Indeksissä yhden yksittäisen yhtiön osakkeiden paino on rajoitettu 10 %:iin. Sama 10 %:n rajoitus koskee sijoitusrahastojen enimmäissijoitusta yhden yhtiön osakkeisiin. Euroalueella vertailuindeksi voi olla Dow Jones Euro STOXX 50 -indeksi, joka kuvaa euroalueen blue chip -yhtiöiden osakekurssien kehitystä. Kaikilla rahastoilla ei kuitenkaan ole perinteistä vertailuindeksiä ensinkään.

Sijoitusrahastojen sijoituskohteiden valintaperiaatteet eli sijoituspolitiikka käy ilmi avaintietoesitteestä, rahastoesitteestä ja rahaston säännöistä. Niissä esitetään myös rahaston tuottotavoite, johdannaisten käyttö ja mahdollinen vertailuindeksi.

Yhdistelmärahastot

Yhdistelmärahastot sijoittavat sekä osakkeisiin että korkoa tuottaviin kohteisiin, jolloin sijoitusten painopistettä voidaan vaihtaa markkinatilanteen mukaan. Korko- ja osakesijoitusten väliset painoarvot ja niiden vaihtelurajat määritellään rahaston säännöissä. Painoarvojen enimmäismäärät voivat olla prosentuaalisesti ilmaistuna esimerkiksi niin, että rahaston osakepaino voi olla enintään 60 % rahastopääomasta. Rahaston osakkeiden ja korkojen painoarvot voidaan myös jättää määrittelemättä, jolloin ne riippuvat markkinatilanteesta. Rahasto voi näin ollen periaatteessa sijoittaa kaikki varansa osakkeisiin tai olla lähes puhtas korkorahasto. Sijoitusten maantieteellisestä kohdistumisesta määrätään niin ikään rahaston säännöissä.

Yhdistelmärahaston mahdollinen vertailuindeksi määritellään yleensä prosenttiosuuksin sen sijoituspolitiikkaan sopivista korko- ja osakeindekseistä rahaston osake- ja korkopainotuksien mukaisesti.

Indeksirahastot

Indeksirahastot ovat sijoitusrahastoja, joiden varat sijoitetaan rahastoyhtiön valitseman indeksin, esimerkiksi Euro STOXX 50 -indeksiin kuuluviin osakkeisiin. Indeksirahasto ei siis

erikseen valitse osakkeita, vaan ostaa niitä samassa suhteessa kuin niiden paino on indeksissä. Indeksien painot ja siihen kuuluvat osakkeet tarkistetaan muutaman kerran vuodessa, jolloin indeksirahasto muuttaa tarvittaessa osakekoria indeksin koostumusta vastaavaksi. Sijoitusrahastodirektiivin mukaisissa indeksirahastoissa saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa yhteensä enintään 20 % sijoitusrahaston varoista. Yhden arvopaperin paino voi kuitenkin olla enintään 35 % sijoitusrahaston varoista, jos tämä on perusteltua poikkeuksellisten markkinaolosuhteiden vuoksi erityisesti sellaisilla markkinoilla, joilla tietyt arvopaperit ovat erittäin määrävässä asemassa. Indeksirahasto voi olla myös erikoissijoitusrahasto, jolloin edellä mainitut rajoitukset eivät sitä koske.

Rahasto-osuusrahastot

Rahasto-osuusrahastot sijoittavat varansa toisiin sijoitusrahastoihin, jolloin niiden riski on periaatteessa pienempi kuin tavallisen sijoitusrahaston. Jos sijoitusrahaston kaikki varat sijoitetaan toisiin sijoitusrahastoihin, enintään 20 % varoista saa sijoittaa yhteen sijoitusrahastolaissa määrättyjen kriteereiden mukaiseen sijoitusrahastoon.

Rahasto-osuusrahasto voi sijoittaa enintään 30 % varoista erikoissijoitusrahastoihin. Jos hajautussäännöstä poiketaan, rahasto on erikoissijoitusrahasto. Rahasto (feeder fund) voi myös sijoittaa kaikki varansa vain yhteen sijoitusrahastoon (master fund), jolloin se on erikoissijoitusrahasto.

Vipurahastot ovat erikoissijoitusrahastoja, jotka käyttävät sijoitustoiminnassaan aktiivisesti johdannaisia. Tarkoituksena on ennakoida pörssikurssien ja tiettyjen osakkeiden kurssikehitys ja johdannaisten tuottamalla vivulla saada aikaan keskimääräistä osake-tuottoa korkeampi tuotto. Vipurahastossa osuuden arvo voi heilahdella lyhyellä aikavälillä huomattavasti ylös ja alas, mutta pitkällä aikavälillä vipurahastot pyrkivät saamaan osake-markkinoita korkeamman tuoton ottamalla selkeästi suurempia riskejä kuin muut osakerahastot.

Hedge fund on yhteisnimitys varsin erilaisille sijoitusrahastoille. Kun perinteisten sijoitusrahastojen menestys perustuu nouseviin markkinahintoihin, niin hedge fund -sijoitusrahastojen tavoitteena on yleensä positiivinen tuotto kaikissa markkinaolosuhteissa. Tämä niin sanottu absoluuttinen tuotto perustuu hyvin aktiiviseen sijoituspolitiikkaan. Rahaston menestykseen vaikuttavat salkunhoitajan kyvyt vielä enemmän kuin perinteisissä sijoitusrahastoissa. Hedge fund saa sijoittaa listattujen ja listaamattomien yhtiöiden osakkeisiin, erilaisiin korkokohteisiin ja johdannaisiin.

Hedge fund rahastot ovat erikoissijoitusrahastoja. Niiden riskiprofiilit vaihtelevat kunkin rahaston omaksuman sijoituspolitiikan mukaan.

ETF-sijoitusrahastot

ETF-sijoitusrahastot ovat rahastoja, jotka noteerataan pörssissä. Niiden osuuksilla myös käydään kauppaa pörssissä, kuten osakkeilla.

Ne voivat olla tavallisia tai erikoissijoitusrahastoja. ETF:t ovat yleensä indeksirahastoja, mutta myös muun tyyppiset rahastot voivat olla ETF:iä. ETF:ien sijoituspolitiikka määritellään rahaston säännöissä ja eri rahastojen sijoituspolitiikka sekä riskitaso voi poiketa toisistaan.

taan huomattavasti. ETF:t voivat olla UCITS-rahastoja, jolloin tämä käy ilmi niiden nimestä. Niitä sitovat tällöin samat sijoitusrajoitukset kuin muita UCITS-rahastoja. Toisaalta ETF:ksi kutsuttuja rahastoja voi olla hyvinkin erityyppisiä. Sijoittajan on tärkeää tutustua rahastoihin ennen valintaa.

Muut rahastot

Viime aikoina on tarjolle tullut myös muihin kohteisiin sijoitettavia rahastoja. Ne voivat sijoittaa esimerkiksi raaka-aineisiin tai muihin hyödykkeisiin, kiinteistöihin (asunto – tai toimitilakiinteistöt). Myös vaikkapa metsään tai tuulivoimaan sijoitettavia rahastoja on tarjolla.

Tällaiset rahastot poikkeavat joiltakin osin arvopapereihin sijoittavista rahastoista. ne ovat usein mm. harvemmin auki merkinnöille ja lunastuksille.

Millaisia riskejä sijoitusrahastoissa on?

Sijoitusrahastoihin sijoittamiseen liittyy riskiä, kuten kaikkeen sijoittamiseen. Riskit perustuvat rahaston valitsemien sijoituskohteiden riskeihin. Osakemarkkinoiden riskit heijastuvat osakerahastoihin ja korkomarkkinoiden riskit korkorahastoihin. Sijoitusrahastojen idea on vähentää riskejä jakamalla eli hajauttamalla sijoitukset useisiin kohteisiin, jolloin onnistuneet sijoitukset korvaavat epäonnistuneet sijoitukset. Riskinjaon tarve ei liity vain osakemarkkinoille tehtyihin sijoituksiin, vaan sama tarve on olemassa myös korko- ja valuuttamarkkinoilla.

Kuhunkin rahastoon liittyvät riskit on kuvattu rahastoesitteessä.

Markkina- ja yritysrisiki

Osakkeiden ja osakerahastojen arvojen kehitykseen liittyy riski, koska etukäteen ei voi tietää, miten osakekurssit ja osingot kehittyvät. Yleisestä osakekurssien laskusta aiheutuvaa riskiä kutsutaan markkinariskiksi ja yritysten menestyksen vaikutusta osakkeiden arvoon yritysriskiksi. Epävarmuus on suurin, kun sijoitetaan lyhyeksi ajaksi. Pitkäaikaisina sijoituskohteina osakkeet ovat olleet kaikkein tuottavin sijoitusvaihtoehto.

Osakerahastot vähentävät yritysrisikiä sijoittamalla varat useisiin kohteisiin ja eri toimialoille, jolloin yhden sijoituksen epäonnistuminen ei vaaranna koko sijoituksen tuottoa. Riskiä voidaan vähentää myös johdannaisilla, joiden kohde-etuutena on osake, johon rahasto on sijoittanut.

Markkinariskiiä ei osakerahasto pysty välttämään hajautuksella. Riskiä voidaan kuitenkin vähentää käyttämällä indeksiopioita ja -futuureja, joiden kohde-etuutena on asianomaisten markkinoiden muutoksia heijastava indeksi, esimerkiksi Suomen osakemarkkinoiden muutosta kuvaava OMX Helsinki 25. Markkinariskiiä voidaan myös vähentää hajauttamalla sijoituksia maantieteellisesti.

Sijoitusrahasto-osuuteen liittyvää riskiä mitataan rahasto-osuuden arvon keskimääräisellä vaihtelevuudella eli keskihajonnalla. Tästä keskimääräisestä vaihtelevuudesta käytetään nimitystä volatilitteetti. Mitä suurempi volatilitteetti rahastolla on, sitä enemmän rahasto-osuuden arvo ja siten myös tuotto voivat vaihdella, lisää volatilitteetista kohdassa katsausten tunnusluvut.

Yhdistelmärahasto, joka sijoittaa osakkeisiin ja korkokohteisiin, tasaa osakemarkkinoiden riskiiä lisäämällä korkosijoitusten osuutta salkussaan.

Korkorisiki

Korkorahastojen arvon kehitykseen vaikuttavat korkotason muutokset. Jos rahasto sijoittaa kiinteäkorkoiseen joukkolainaan, korkotason nousu lainan juoksuaikana laskee joukkolainan arvoa ja korkotason lasku taas nostaa sen arvoa. Muutokset näkyvät korkorahastojen osuuksien myynti- ja lunastushinnoissa. Korkorahastoihin liittyy myös riski, että lainan liikkeeseenlaskija ei pysty maksamaan korkoja tai lainaa takaisin.

Korkosijoitusrahaston tuotto- ja hintariskin mittari on duraatio, ks. sanasto. Se kuvaa myös rahasto-osuuden arvon herkkyyttä korkotason muutoksille. Mitä suurempi on duraatio, sitä suurempi on rahaston korkoriski.

Valuuttariski

Muualle kuin euroalueelle tehtäviin sijoituksiin liittyy myös valuuttakurssiriski. Kun dollari vahvistuu 10 % euroa vastaan, dollarimääräisen sijoituksen arvo nousee 10 % ja dollarin heiketessä käy päinvastoin. Rahastot voivat suojata sijoituksiinsa liittyviä valuuttariskejä säännöissä määritellyllä tavalla.

Likviditettiriski

Rahaston sijoituskohteiden markkinatilanne vaikuttaa myös rahaston likviditeetin. On mahdollista, että sijoituskohteita ei saada myytyä suunnitellussa aikataulussa. Heikko likviditeetti voi vaikuttaa myös rahaston arvonkehitykseen tai lunastusten toteutusaikatauluun.

Riskinottopolitiikka

Sijoitusrahastojen riskinotto vaihtelee rahastotyypeittäin ja myös samantyyppisten rahastojen riskinotossa on suuria eroja. Rahaston riskinottopolitiikka selviää avaintietoositteesta ja rahaston säännöistä. Niistä on hyvä selvittää muun muassa se, miten rahasto käyttää johdannaisia. Enemmän riskiä ottavat rahastot käyttävät johdannaisia paitsi salkkunsa suojaukseen myös tehokkaaseen salkun hallintaan eli pyrkivät kasvattamaan rahaston tuottoja johdannaisilla.

Riskiä karttavan sijoittajan, joka ei voi eikä halua menettää sijoitusaikana osaakaan sijoittamastaan pääomasta, on valittava vähiten riskiä sisältävät vaihtoehdot. Sijoitusrahastoissa sijoitetun pääoman menettäminen kokonaisuudessaan on käytännössä mahdotonta. Rahasto-osuuden arvo voi kuitenkin laskea pörssikurssien ja korkojen muutosten tai rahastoa hoitavien henkilöiden epäonnistuneiden sijoituspäätösten takia. Markkinoilla on myös pääomaturvattuja rahastoja, jotka takaavat sijoitetun nimellispääoman tai sen tietyn osan maksamisen takaisin säännöissä määritettynä aikana.

Tiettyihin markkinoihin liittyvät riskit

Rahastoon voi kohdistua myös tiettyyn markkina-alueeseen liittyviä muita riskejä. Ns. kehittyvien markkinoiden osalta markkinoiden toimintatavat voivat erota ns. vakiintuneista markkinoista. Tietyillä markkinoilla myös poliittiset riskit voivat olla merkittäviä.

Mitä kuluja sijoitusrahastoissa on?

Kuten kaikista sijoituksista, myös sijoitusrahastoista aiheutuu kuluja. Rahaston kulut voi jakaa kahteen ryhmään, suoraan sijoittajalta perittävät kulut ja rahastosta maksettavat kulut.

Sijoitusrahastojen kulut vaihtelevat rahastotyypin mukaan ja myös eri rahastoyhtiöissä. Koska kulut syövät sijoituksen tuottoa, niitä kannattaa vertailla ja valita omiin sijoitustarpeisiin sopiva rahasto.

Sijoituksesta sijoitusrahasto-osuuteen voi aiheutua kuluja osuuden merkinnästä, lunastuksesta sekä mahdollisesti rahasto-osuuden säilyttämisestä. Kaikissa rahastoissa näitä ei peritä ja varsinkin lunastuksesta perittävät palkkiot on usein porrastettu niin, että ne palkitsevat pitkäaikaisia sijoituksia. Rahastoyhtiöt voivat myös tarjota erilaisia kampanja- tai muita alennuksia näistä palkkioista. Merkintäpalkkiot riippuvat usein myös sijoitettavasta summasta. Monet rahastoyhtiöt säilyttävät omien rahastojensa osuudet maksutta.

Rahaston toiminnasta aiheutuvien kulujen kattamiseksi rahastoyhtiö perii hallinnointipalkkiota. Näitä kuluja ovat mm. sijoituskohteiden analyysi, sijoitustoiminta, arvonalaskenta, raportointi ja rahasto-osuusrekisterin ylläpito sekä rahaston markkinointi. Hallinnointipalkkio peritään rahaston varoista eikä sitä siis peritä suoraan sijoittajalta. Hallinnointipalkkio yleisimmin prosentiosuutena rahaston varoista. Palkkio lasketaan jokaisena arvonalaskentapäivänä ja kertynyt palkkio näkyy päivittäin rahaston hinnassa.

Korkorahastojen merkintäpalkkiot ovat yleensä pienempiä kuin osakerahastojen. Korkorahasto-osuuksien merkinnästä palkkio on 0 % - 3 % ja lunastuksista 0,5 % - 1 % lunastuksen arvosta. Lyhyen koron rahastoissa ei yleensä peritä merkintäpalkkiota. Osakerahastojen merkintäpalkkiot vaihtelevat 0 % - 3 % ja lunastuspalkkioiden 0 % - 2 % osuuden arvosta.

Ulkomaisissa rahastoissa merkintä- ja lunastuspalkkiot ovat tavallisesti suurempia kuin kotimaisissa rahastoissa, 1 % - 5,5 %. Vaihto saman rahastoyhtiön hallinnoimien ulkomaisten ns. sateenvarjorahastojen välillä, esimerkiksi korkorahastosta osakerahastoon, on monesti hinnoiteltu asiakkaille edulliseksi. Vaihtaessaan sijoituksensa rahastosta toiseen sijoittaja joutuu kuitenkin maksamaan veron mahdollisesta myyntivoitosta, joka syntyy kun rahasto lunastetaan vaikka se sitten suoraan vaihdetaankin uuteen rahastoon. Ks. verotuksesta luvusta Miten rahastosijoituksia verotetaan?

Sijoitusrahaston käymän kaupan välityspalkkiot eivät sisälly hallinnointipalkkioon, vaan ne sisältyvät rahaston kaupankäynnistä saamiin voittoihin tai tappioihin.

Rahastojen palkkioista saa tiedon avaintietoesitteestä ja rahastoesitteestä. Joissakin rahastoissa, etenkin hedge fundeissa, hallinnointipalkkio voi olla tuottosidonnainen esimerkiksi siten, että tuoton ylittäessä rahaston säännöissä mainitun vertailuindeksin nousun, rahasto perii indeksituoton ylittävästä osasta lisäpalkkion. Tuottopalkkioitakin voidaan laskea eri tavoin, jolloin sijoittajan on syytä aina tarkistaa, kuinka yksittäisen rahaston mahdollinen tuottopalkkio lasketaan.

Sijoitusrahaston säännöissä voidaan määrätä, että rahasto-osuudet voivat poiketa toisistaan siinä, paljonko rahastoyhtiö veloittaa sijoitusrahaston varoista korvausta rahaston hallinnoinnista. Säännöissä on määrättävä, millä perusteella sijoittajat voivat mer-

kitä hallinnointipalkkion kannalta toisistaan poikkeavia osuuksia. Kriteerinä voi tällöin olla esimerkiksi sijoituksen koko tai rahaston markkina-alue.

ETF:n kulut

ETF:ien hallinnointipalkkiot ovat usein pienempiä kuin tavallisten sijoitusrahastojen. Passiivista sijoitusstrategiaa noudattavien ETF:ien hallinnointipalkkiot liikkuvat 0,1 % - 0,5 % välillä. Tarjolla on kuitenkin myös paljon kalliita ETF:iä. Hallinnointipalkkioiden lisäksi rahastoissa on muitakin kustannuksia, jotka vaihtelevat muun muassa rahaston rekisteröintivaltion mukaan.

ETF -kaupoista sijoittaja maksaa arvopaperivälittäjälle kaupankäyntipalkkiot. Myös osto- ja myyntihinnan välinen ero saattaa toisinaan olla merkittävä kuluerä. ETF:iä säilytetään kuten osakkeita, joten säilytyksestä saattaa aiheutua kustannuksia.

Rahaston juoksevat kulut

Yllä kuvatut palkkiot ovat rahaston säännöissä etukäteen määritellyt palkkiot. Jotta rahastojen käytännössä toteutuneita palkkioita olisi helpompi vertailla, julkaistaan jokaisesta UCITS-rahastosta juoksevat kulu -niminen tunnusluku (tämä tunnettiin aiemmin nimellä TER). Juoksevat kulut kertovat rahaston kokonaiskulut vuositasona. Niihin tulisi sisältyä kaikki kulut kaupankäyntikuluja sekä mahdollista tuottosidonnaista palkkiota lukuun ottamatta.

Juoksevat kulut helpottaa erityisesti eri maista tulevien rahastojen keskinäistä vertailua. Pohjoismaissa juoksevat kulut on usein hyviä lähellä rahaston hallinnointipalkkiota Joissakin maissa rahastosta perittävä hallinnointipalkkio on pohjoismaista käytäntöä alempi, mutta tämän lisäksi rahaston varoista veloitetaan muita rahaston hoitoon liittyviä kuluja, kuten tilintarkastuksen ja viranomaisvalvonnan kuluja.

Mihin rahaston valinnassa kannattaa kiinnittää huomiota?

Ennen sijoitusrahaston valintaa säästäjän on syytä selvittää itselleen, mitä varten säästää. Onko kyse tavoitesäästämisestä jotakin hankintaa varten, eläketurvan täydentämisestä tai jonkinlaisen varmuusrahaston keräämisestä pahan päivän varalle vai jostakin muusta syystä. Ennen kaikkea on tärkeää arvioida suhtautumistaan sijoittamisen riskeihin: onko halua ja kykyä ottaa riskiä.

Säästäjän kannattaa myös miettiä, mikä osuus rahastosäästöillä on tai tulee olemaan omasta kokonaisvarallisuudesta, johon tavallisimmin kuuluvat talletukset, mahdollisesti muut arvopaperit, säästövakuutukset, asunto ja vapaa-ajan asunto. Varallisuuden hajauttaminen eri kohteisiin lisää taloudellista turvallisuutta muun muassa suhdannevaihteluita ja inflaatiota vastaan. Aina on myös hyvä varautua yllättäviin ja nopeisiin käteisen tarpeisiin.

Omat säästötavoitteet, ikä, perhesuhteet jne. vaikuttavat olennaisesti kullekin sopivien sijoituskohteiden valintaan. Tavoitteita kannattaa pohtia ajoittain uudelleen, koska elämäntilanteet muuttuvat esimerkiksi perhettä perustettaessa, tulotason kasvaessa tai laskiessa, eläkkeelle siirryttäessä jne. Kun ikää karttuu, kannattaa sijoitusten painopistettä usein muuttaa vähäriskisempään suuntaan. Jos taas todennäköinen sijoitusaika pitenee, riskiä voi ottaa enemmän.

Tuotto-odotus

Tuotto-odotuksissa kannattaa olla realistinen. Sijoitusrahaston tuotto-odotukseen vaikuttaa merkittävästi rahastotyyppi. Korkorahastojen tuotto riippuu ensisijaisesti korkotasosta ja sen vaihteluista ja osakerahastojen osakemarkkinoiden kehityksestä. Lisäksi tuottoon vaikuttavat mm. sijoitusrahaston johdon ja sijoitustoiminnasta vastaavien analyytikkojen ja jopa yksittäisen salkunhoitajan kyky valita tuottavia kohteita ja ajoittaa ostot ja myynnit suotuisaan aikaan.

Sijoitusrahastot tuottavat pitkällä aikavälillä keskimäärin saman tuoton kuin ne osake- tai korkomarkkinat, joille rahaston varat on sijoitettu. On myös sijoitusrahastoja, jotka tavoittelevat tuottoa kaikissa markkinatilanteissa, niin sanottua absoluuttista tuottoa. Sijoitusrahastojen tuottoihin vaikuttavat tietenkin myös sijoituksen kulut, joita kannattaa vertailla. Kuluista enemmän luvussa Sijoitusrahaston kulut.

Rahastoyhtiön tulee aina tarjota avaintietoasi asiakkaalle ennen rahasto-osuuksien merkintää. Esitteestä selviävät käytännössä kaikki sijoituspäätökseen kannalta tärkeät asiat.

Useimpien rahastojen säännöissä on mainittu vertailu- eli benchmark-indeksi, jonka tuoton ylittämiseen pitkällä aikavälillä rahasto pyrkii. Yleensä rahastojen tavoitteena on ylittää säännöissä määritetty vertailuindeksi.

Riski

Tuotto-odotukset ja riski kulkevat käsi kädessä. Mitä suurempaa tuottoa tavoittelee, sen suurempi riski on hyväksyttävä. Jos taas haluaa turvallisia vaihtoehtoja, tuotosta on tingit-

tävä. Osakekurssit saattavat joskus nousta tai laskea pitkiäkin aikoja, joskus taas kehitys on tasaista. Myös korkojen vaihtelut voivat olla suuria ja ne vaikuttavat korkorahastojen tuottoihin. Riskeistä kerrotaan enemmän luvussa Millaisia riskejä sijoitusrahastossa on?

Sijoitusaika

Vaikka sijoitusrahasto-osuudet onkin muutettavissa nopeasti käteiseksi, rahastoihin ja etenkin osakerahastoihin kannattaa sijoittaa ”kärsivällistä” rahaa, joka joutaa olemaan sijoitettuna pitkähkön ajan. Silloin säästäjällä on mahdollisuus valita, milloin hän osuuksistaan luopuu, eikä niitä tarvitse lunastaa huonossa markkinatilanteessa alhaiseen hintaan. Sijoitusrahaston valintaan voi vaikuttaa myös se, onko kyse säännöllisestä säästämisestä vai isohkon kertasumman, esimerkiksi perinnön, sijoittamisesta. Osa rahastoista tarjoaa joustavia säästämis mahdollisuuksia pienilläkin kertasummilla, osa taas edellyttää aluksi tiettyä minimisijoitusta. Kuukausisäästäjä pääsee mukaan jopa 20 eurolla.

Sijoitussidonnainen vakuutus

Sijoitusrahastot ovat usein myös sijoitus- ja eläkevakuutuksien sijoituskohteina, jolloin puhutaan sijoitussidonnaisista vakuutuksista. Vakuutukseen sisältyvät sijoitusrahastot ovat vakuutusyhtiön omaisuutta ja siksi vakuutuksenottaja voi vaihtaa sijoituksiaan rahastosta toiseen ilman, että tarvitsee maksaa myyntivoitosta veroa. Vakuutussijoituksen tuotto riippuu yksinomaan siihen liitettyjen sijoitusrahastojen tuotosta. Näin ollen sijoitussidonnaisen vakuutuksen ottamista harkittaessa on aina yksittäisten rahastojen valinnassa pohdittava samoja asioita kuin suorassa rahastosijoittamisessa.

Esimerkkejä sijoitusrahaston valinnasta

Seuraavilla kysymyksillä ja vastauksilla pyritään auttamaan lukijaa löytämään paras sijoitusrahastovaihtoehto:

Miten pitkäksi aikaa on tarkoitus sijoittaa?

- Sijoituksen pituudella on merkitystä muun muassa siksi, että hyvin lyhytaikaisissa sijoituksissa kulut tai markkinatilanteen muutoksen aiheuttama kurssilasku tai korkomuutos saattaa viedä suuren osan tuotosta. Sijoitusaika vaikuttaa myös sijoituksen riskiin.
- Osakerahastot ja vipurahastot sopivat pitkäaikaisiksi sijoituksiksi. Osakerahastot ovat myös pitkällä aikavälillä tuottaneet parhaiten. Mitä pitkäaikaisempi osakerahastosijoitus on, sitä pienempi on kurssien muutoksesta johtuva riski.
- Jos sijoitus on tarkoitettu hyvin lyhytaikaiseksi, esimerkiksi alle vuodeksi, paras vaihtoehto on usein joko rahamarkkinarahasto tai muu lyhyen koron rahasto. Lyhyen koron rahastot eivät ole hyviä vaihtoehtoja pitkäaikaiseen säästämiseen, joten säästämisajan pidetessä yli vuoden mittaiseksi, kannattaa miettiä muita vaihtoehtoja.
- Oletko valmis ottamaan riskiä ja jos olet, missä määrin?
- Riski tarkoittaa sitä, että sijoitukselle ei kerry tuottoa ja osan pääomastakin voi menettää osake- tai korkomarkkinoiden vaihteluiden vuoksi.
- Rahamarkkinarahastot ja seuraavaksi lyhyen koron rahastot ovat riskittömimmät rahastovaihtoehdot, mutta normaalioloissa myös pienituottoisimmat sijoitusrahastot. Niiden sijoituskohteisiin saattaa liittyä yritysrisiä.
- Pitkän koron rahasto sopii pitkäaikaiseksi sijoitukseksi sekä osakemarkkinariskin karttamiseen että vähentämiseen.
- Yhdistelmärahaston tuotto perustuu osake- ja korkomarkkinoiden tuottoihin. Yhdistelmärahasto sopii siten varovaisille sijoittajille, jotka haluavat parempaa tuottoa kuin puhtaista korkorahastoista on saatavissa ja ovat siksi valmiit ottamaan myös osakemarkkinoihin liittyvää riskiä. Samaa lopputulokseen pääsee myös jakamalla itse sijoituksensa sekä osakerahastoon että korkorahastoon. Tällöin tulee kuitenkin itse reagoida markkinatilanteen muutoksiin.
- Osakemarkkinoiden riskit hyväksyväälle sopivat osakerahastot, joiden tuotot ja riskit perustuvat osakekurssien kehitykseen sillä markkina-alueella, mihin ne sijoittavat.

Osakekurssien suuret muutokset ovat nykyisin usein maailmanlaajuisia. Sijoitusten hajauttaminen maantieteellisesti lisää kuitenkin käytettävissä olevien sijoituskohteiden määrää ja vähentää yksittäisiin sijoituskohteisiin liittyvää yritysriskiä sekä tiettyyn alueeseen liittyvää maariskiä.

- Toimiala- eli sektorirahastot tai tietyn kokoisiin yhtiöihin sijoittavat rahastot voivat menestyä paremmin tai huonommin kuin kaikki osakkeet keskimäärin. Riski on suurempi kuin tavallisessa osakerahastossa.
- Pitkäaikaiseen sijoittamiseen sopii tiettyyn indeksiin sijoittava indeksirahasto, jonka kulurakenne on usein varsin edullinen ja riski sama kuin indeksin.
- Riskinottaja voi valita erikoissijoitusrahaston, vipurahaston tai hedge fund -rahaston, joka sijoittaa osakkeisiin ja johdannaispimuksiin tai esimerkiksi rahaston, joka sijoittaa kehitysvaiheessa oleville ulkomaisille markkinoille.

Haluatko saada vuosittain tuottoa, jonka voit käyttää tai sijoittaa uudelleen?

- Säännöllistä tuottoa haluavalle sijoituskohteeksi sopivat tuotto-osuudet, sellaisessa sijoitusrahastossa, joka sääntöjensä mukaan ilmoittaa pyrkivänsä mahdollisimman tasaiseen vuotuisen tuotonjakoon. Lähes kaikki rahasto-osuudet voi kuitenkin lunastaa joka arkipäivä, joten ne ovat nopeasti muutettavissa rahaksi (poikkeuksena eräät erikoisrahastot). Jaetusta tuotosta maksetaan pääomatulon vero.

Onko parempi, että saat tuoton vasta myöhemmin eikä sinun tarvitse miettiä tuoton sijoittamista uudelleen?

- Säästämisvaiheessa sijoituskohteeksi sopivat kasvuosuudet, sellaisessa rahastossa, jonka riskinotto politiikka vastaa omia tavoitteita, jolloin tuotto jää kasvamaan”- korkoa korolle” ilman veroja ja kuluja.
- Kasvuosuuksista joutuu maksamaan veron vasta, kun ne lunastetaan, joten verotuksen ajankohdan voi itse päättää.

Sijoituspolitiikka selviää esitteestä

Kun omat lähtökohdat ovat selvillä, on syytä tutkia sijoitusrahastojen avaintietoesitteistä ja tarvittaessa säännöistä, minkä rahaston sijoituspolitiikka, tuottotavoitteet, sijoituskohteet, mahdolliset eettiset tavoitteet jne. lähinnä vastaavat omia toiveita. Myös ottamalla yhteyttä suoraan rahastoyhtiöön saa tietoja sen hallinnoimista rahastoista. Sijoitusrahaston tulee aina noudattaa sijoitusrahaston sääntöihin perustuvaa sijoituspolitiikkaa.

Miten hankitaan sijoitusrahasto-osuuksia?

Sijoitusrahastosäästämisen voit aloittaa, kun sinulle sopii. Kun olet valinnut sijoitusrahaston, ota yhteyttä rahastoyhtiöön tai pankkiin, joka hoitaa kyseisen rahaston merkintöjä ja lunastuksia.

Merkintä ja lunastus

Rahastoyhtiöt ottavat hallinnoimiinsa sijoitusrahastoihinsa yleensä jatkuvasti vastaan uusia sijoituksia eli sijoittajat voivat aina merkitä rahasto-osuuksia. Käytännössä rahastoyhtiöihin on paras olla yhteydessä puhelimitse, internetin välityksellä tai käydä pankissa. Myös eräät arvopaperinvälittäjät ottavat vatsaan rahastomerkintöjä. Merkintä tehdään maksamalla sijoitussumma rahastoyhtiölle. Vastaavasti kun osuudenomistaja haluaa luopua osuudestaan, rahastoyhtiö lunastaa osuuden, ja asiakas saa rahansa pankkitilille, nopeimmillaan seuraavana pankkipäivänä.

Merkintä ja lunastus toteutetaan rahaston säännöissä tarkemmin määritellyllä tavalla. Toisin kuin osakekaupassa, rahasto-osuuksia ei osteta tiettyä lukumäärää vaan tietyllä summalla. Rahasto-osuuksien tarkka määrä selviää vasta merkinnän jälkeen. Rahaston säännöissä on tyypillisesti määritelty tietty kellonaika, mihin mennessä tehdyt merkinnät tai lunastukset toteutetaan sinä päivänä.

Muihin kohteisiin, kuin arvopapereihin sijoittavissa rahastoissa merkinnät ja lunastukset tapahtuvat tyypillisesti harvemmin. Merkinnästä ja lunastuksesta voimaa myös edellyttää etukäteisilmoitusta. Kunkin rahaston toimintatavat käyvät ilmi rahaston säännöistä.

Osuuden arvo

Rahasto-osuuden hinta on ostettaessa ja myytäessä sen todellinen arvo. Se lasketaan jokaisena arkipäivänä siten, että rahaston sijoitusten markkina-arvosta vähennetään rahaston mahdolliset velat ja saatu nettoarvo jaetaan rahasto-osuuksien senhetkiselällä lukumäärällä.

Rahasto-osuuden arvo on sijoitusrahastolain mukaan julkistettava vähintään kaksi kertaa kuukaudessa. Useimmat rahastot julkistavat osuuksiensa arvon ja sen muutoksen päivittäin.

Osuustodistus

Rahasto-osuuksista ei yleensä paineta erillistä osuustodistusta, vaan rahasto-osuudet säilytetään rahastoyhtiön ylläpitämässä rahasto-osuusrekisterissä. Osuudenomistaja on kuitenkin aina oikeutettu saamaan myös kirjallisen osuustodistuksen, joka saattaa olla tarpeellinen esimerkiksi tilanteessa, jossa osuudet pantataan lainan vakuudeksi.

Vähimmäissijoitus

Joillakin rahastoilla on alaraja sijoitukselle. Vähimmäissijoituksen koko vaihtelee 100 eurosta 10 000 euroon. Indeksij- ja korkorahastoissa vähimmäismäärä voi olla suurempikin. Lisäksi on olemassa ensisijassa instituutiosijoittajille tarkoitettuja rahastoja, joiden minimimerkinnät voivat olla useita miljoonia. Lisäsijoituksia voi usein tehdä pienemmissäkin erissä. Useisiin sijoitusrahastoihin voi säästää myös pienissä erissä säännöllisesti, esimerkiksi kuukausittain. Pienin kuukausisijoitus vaihtelee 20 eurosta ylöspäin.

Mistä tietoa?

Rahastoista on saatavilla hyvin tietoa. Perustiedot sijoitusrahastosta saa rahastoesitteestä ja avaintietoesitteestä, jollainen kaikkien eurooppalaisten sijoitusrahastojen on annettava. Rahastoesitteessä on mukana myös rahaston säännöt. Suomessa osuuksiaan markkinoivien ulkomaisten rahastojen on julkistettava avaintietoesite joko suomeksi tai ruotsiksi tai muulla Rahoitustarkastuksen hyväksymällä kielellä. Rahastoyhtiöt tiedottavat hallinnoimistaan sijoitusrahastoista myös julkaisemalla rahastotiedotteita, puolivuotis- tai neljännesvuosikatsauksen ja vuosikertomuksen.

Ennen sijoitusrahaston valintaa on aina syytä tutustua ainakin avaintietoesitteeseen. Vaivattomimmin tämä onnistuu rahastoyhtiöiden internet-sivuilla. Esite auttaa rahastojen vertailemista ja sopivan rahaston valintaa. Rahastoyhtiöllä on velvollisuus pitää avaintietoesite aina ajan tasalla ja säästäjien saatavilla. Esitteessä kerrotaan muun muassa rahaston sijoituspolitiikasta, sijoitustavoitteesta, tuotto-odotuksesta ja riskitasosta sekä rahaston aikaisemmasta tuotosta. Esitteessä on myös suositus siitä, kenelle rahasto sopii ja kannanotto sopivasta sijoitusajasta. Esitteessä on niin ikään tiedot rahasto-osuuksien merkinnästä, lunastuksesta sekä rahaston palkkioista sekä sijoittamisen kokonaiskuluista.

Yksityiskohtaisemmat tiedot rahaston toiminnasta, sijoituspolitiikasta ja riskeistä löytyy rahastoesitteestä.

Tiedotusvälineet kertovat

Rahasto-osuuksien hintojen kehitystä voi seurata internetistä, teksti-tv:stä ja lehtien talous-sivuilta, joilla julkaistaan kotimaisten ja myös ulkomaisten rahastojen hintatietoja. Kaikkien rahasto-osuuksien hintoja ei julkaista päivittäin. Useimmista taulukoista käyvät selville rahaston arvo, muutos edellisestä kaupantekopäivästä ja muutos kuukaudessa.

Rahastojen seuranta ja vertailu

Sijoitusrahastojen tuottoja kannattaa vertailla keskenään ja myös kilpaileviin sijoitusvaihtoehtoihin, kuten suoriin osake- tai joukkolainasijoituksiin. Myös tiedotusvälineet julkaisevat tällaisia vertailuja.

Eri rahastojen keskinäistä vertailua helpottaa avaintietoesite, joka on yhdenmukaistettu EU-alueella. Avaintietoesitteessä esitetään tiivistetyssä muodossa rahaston keskeiset ominaisuudet ja merkittävimmät riskit. Määrämuotoinen avaintietoesite löytyy tämän oppaan lopusta.

Vertailussa on syytä kiinnittää huomiota siihen, että kohteet ovat todella vertailukelpoisia. Useimmat rahastot kertovat säännöissään vertailuindeksiin, jonka tuoton ne pyrkivät ylittämään. Kotimaisiin osakkeisiin sijoittavan rahaston vertailuindeksi voi olla Helsingin Pörssin laskemaan OMXH Cap -tuottoindeksi tai OMXH 25 -indeksi. Euroalueelle sijoittavan osakerahaston vertailuindeksinä käytetään esimerkiksi Euro STOXX 50 -indeksiä.

Rahastojen tuottojen vertailuun kannattaa valita riittävän pitkä tarkasteluajanjakso. Esimerkiksi osakerahastojen vertailussa on hyvä valita vähintään 3 - 5 vuotta. Vertailu vain muutaman menneen kuukauden tuottojen pohjalta saattaa johtaa hyvinkin väärin odo-

tuksiin rahastojen tuotoista. Aikaisemmin saadut tuotot eivät kuitenkaan takaa vastaavia tuottoja tulevaisuudessa.

Korkorahaston tuottoa voi verrata esimerkiksi talletuksista tai muista korkoa tuottavista sijoituskohteista saataviin tuottoihin. Euroalueelle sijoittavan korkorahaston tuottoa verrataan alueen korkoindeksiin. Jos rahasto jakaa sijoituksensa sekä osakkeisiin

että joukkolainoihin, pitää ottaa huomioon, missä suhteessa se sijoittaa osakkeisiin ja korkokohteisiin ja painottaa vertailuindeksejä samoin, esimerkiksi 50 % korkoindexin tuotosta ja 50 % osakeindexin tuotosta.

Sijoitusrahastojen vertailuun on käytettävissä entistä enemmän valmista aineistoa. Suomen Sijoitustutkimus julkaisee hyödyllistä tietoa kotimaisista ja ulkomaisista rahastoista kotisivuillaan www.sijoitustutkimus.fi sekä Rahastoraportissa, joka ilmestyy kuukausittain sekä painettuna että maksutta internetissä www.rahastoraportti.fi. Rahastoraportissa on yksittäisten rahastojen osalta tiedot tuottokehityksestä, palkkioista, rahaston koosta, nettomerkinnöistä ja mahdollisista minimimerkinnöistä. Rahastoraportissa vertaillaan kaikkien kotimaisten ja myös useiden ulkomaisten rahastojen tuottoa ja riskiä eripituisilta ajanjaksoilta. Siinä on valmiiksi laskettuina joukko tunnuslukuja, joiden avulla voi tarkastella rahastosijoitusten toteutuneita tuottoja sekä niiden toteutumiseen liittynyttä riskiä. Raportista selviävät myös lukujen selitykset.

Eri rahastojen menestystä voi verrata myös Morningstarin ja Eufexin palveluiden avulla. Molempiin voi tutustua palveluntarjoajien omilla sivuilla internetissä. Morningstar jaottelee rahastot niin, että samanlaisen sijoituspolitiikan valinneet sijoitusrahastot kuuluvat samaan luokkaan. Tuottovertailussa otetaan huomioon rahaston tuotto, merkintäpalkkio ja volatiliiteetti. Rahastot asetetaan riskikorjatun tuoton mukaan paremmuusjärjestykseen omassa luokassaan.

Katsausten tunnusluvut

Osuudenomistaja pystyy seuraamaan rahaston salkunhoitajan työn tuloksia sijoitusrahastojen katsauksissaan julkaisemien tunnuslukujen avulla. Niistä selviävät aktiivisuus, riskinotto ja tuoton poikkeaminen viiteindeksin tuotosta sekä rahaston kulut. Julkaistavat tunnusluvut ovat: volatiliiteetti, tracking error, juoksevat kulut-luku, salkun kiertonopeus sekä rahaston kaupankäyntikulut.

Volatiliiteetti eli standardipoikkeama. Tunnusluku mittaa riskiä, joka aiheutuu tuoton heilahteluista, kun arvopapereiden hinnat vaihtelevat. Prosenttiluku kertoo, miten rahasto-osuuden tuotto poikkeaa eri aikoina keskimääräisestä vuositason tuotosta. Mitä suurempi volatiliiteetti rahastolla on, sitä riskipitoisempi sijoitus on, ja sitä enemmän rahasto-osuuden tuotto voi vaihdella.

Alle 10 prosentin volatiliiteettia voidaan pitää kohtuullisena riskitasona ja yli 20 prosentin volatiliiteettia melko korkeana.

Tracking error eli aktiivinen riski. Tunnusluku, jolla mitataan sijoitusrahaston tuottoa vertailuindeksin tuottoon. Prosenttiluku kertoo, paljonko rahasto on poikennut vertailuindeksistä. Korkea luku merkitsee, että sijoituksen tuotto on vaihdellut voimakkaasti. Pieni luku taas kertoo siitä, että tuotto seurailee vertailuindeksin tuottoa.

Juoksevat kulut. Juoksevat kulut kertovat rahaston kokonaiskulut vuositasona. Niihin tulisi sisältyä kaikki kulut kaupankäyntikuluja sekä mahdollista tuottosidonnaista palkkiota lukuunottamatta

Salkun kiertonopeus. Tunnusluku kertoo, montako kertaa rahaston arvopaperit ovat keskimäärin vaihtuneet raportointijakson aikana. Se kuvastaa salkunhoitajan aktiivisuutta. Luvussa verrataan jakson aikana joko hankittujen tai myytyjen arvopaperikauppojen yhteissummaa rahaston keskimääräiseen pääomaan. Vertailuluvuksi valitaan pienempi summa. Jos kiertonopeus on 1, se tarkoittaa, että rahaston arvopaperit ovat vaihtuneet keskimäärin kerran jakson aikana.

Rahaston kaupankäyntikulut kerrotaan raportointijaksoa edeltävän 12 kuukauden ajalta prosentteina rahastopääomasta. Arvopaperikaupasta aiheutuviksi kuluiksi katsotaan välittäjille maksettavat palkkiot sekä valuutanvaihdosta aiheutuvat kulut. Monilla markkinapaikoilla käydään kauppaa ilman erillisiä kuluja, jolloin palkkiot sisältyvät arvopaperien osto- ja myyntihinnan erotukseen. Korkomarkkinoilla tämä on normaali tapa. Mikäli rahastoyhtiö käy kauppaa myös nettohinnoilla ilman erillistä välityspalkkiota, on tästä mainittava kaupankäyntikulujen ilmoittamisen yhteydessä.

Kaupankäyntikulujen yhteydessä ilmoitetaan lähipiirille, esim. oman pankkikonsernin pörssivälittäjälle, maksettujen välityspalkkioiden osuus kokonaispalkkiosta. Lähipiirin palkkiot ilmoitetaan rahastokohtaisesti prosenttiosuutena rahaston maksamista välityspalkkiosta.

Miten rahastosijoituksia verotetaan?

Sijoitusrahasto-osuuden omistajalle jaettu tuotto ja lunastuksen yhteydessä mahdollisesti saatava myyntivoitto eli luovutusvoitto ovat pääomatuloja, joista peritään pääomatulovero.

Rahastoyhtiö pidättää veron tuotosta sen maksun yhteydessä. Sijoitusrahasto-osuuksia eikä niistä saatuja tuotto-osuuksia tarvitse yleensä itse ilmoittaa verottajalle, koska rahastoyhtiö antaa nämä tiedot suoraan verottajalle, jolloin ne näkyvät jo valmiina esitetyssä veroilmoituksessa. Sama koskee rahasto-osuuksien lunastuksesta syntyneitä luovutusvoittoja ja -tappioita.

Saman sijoitusrahaston tuotto-osuuksien vaihto kasvuosuuksiksi ja päinvastoin on verovaapa. Myyntivoitosta menee kuitenkin veroa, kun vaihtaa saman rahastoyhtiön hallinnoimasta rahastosta toiseen, esimerkiksi osakerahastosta korkorahastoon.

Lunastuksessa syntyneen tappion saa vähentää verovuoden ja viiden seuraavan vuoden aikana syntyvistä luovutusvoitoista.

Luovutusvoitto lasketaan vähentämällä lunastushinnasta merkintähinta ja hankinnasta aiheutuneet kulut. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää niin sanottua hankintameno-olettamaa. Tällöin lunastushinnasta saa vähentää vähintään 10 vuotta omistettujen rahasto-osuuksien hankintamenoa 40 prosenttia ja lyhemmän aikaa omistettujen 20 prosenttia lunastushinnasta. Veroilmoituksessa myyntivoitot lasketaan automaattisesti verovelvolliselle edullisemmalla tavalla.

Mikäli saman rahaston samanlaisesta osuuksista lunastetaan vain osa, katsotaan hankintahintaa määritettäessä ensiksi hankitut rahasto-osuudet myydyiksi ensimmäisenä. Usein voi kuitenkin olla edullista poiketa tästä käytännöstä. Veroilmoituksen yhteydessä annetulla selvityksellä myynnit voidaan kohdistaa joko rahasto-osuuksien numeroilla tai merkintänumerolla osoitettuihin rahasto-osuuksiin. Lunastuksen yhteydessä tästä tulee ilmoittaa rahastoyhtiölle, jotta se voi lunastaa juuri halutut rahasto-osuudet. Korjaamalla itse veroilmoitusta voi salkkureportin avulla osoittaa lunastettujen rahasto-osuuksien hankintamenoa eli poikkeamisen edellä mainitusta laskentaperiaatteesta.

Lahjavero

Rahasto-osuuksia lahjoitettaessa kannattaa jo lahjaa annettaessa varustautua siihen, että rahasto-osuuksien lunastus aikanaan sujuu mahdollisimman edullisesti ja yksinkertaisesti.

Kun antaa aina lahjaveroilmoituksen, on myöhemmin helppo osoittaa rahasto-osuuksien arvo lahjoitushetkellä. Ilmoitus siis kannattaa tehdä, vaikka lahjasta ei menisi lahjaveroa.

Saman lahjanantajan lahjansaajalle antamasta lahjasta ei mene lahjaveroa, jos lahjojen arvo on alle 4 000 euroa kolmen vuoden aikana. Esimerkiksi molemmat vanhemmat voivat lahjoittaa lapselleen kolmen vuoden aikana alle 4 000 euroa kumpikin eli yhteensä alle 8 000 euroa ilman lahjaveroseuraamuksia.

Monissa perheissä lapsillisillä hankitaan säännöllisesti sijoitusrahasto-osuuksia. Kumpikin vanhempi voi näin lahjoittaa verotta osuuksia enintään 111 euron arvosta kuukaudessa yhdelle lapselle.

Verotuksesta kerrotaan enemmän Pörssisäätiön Sijoittajan vero-oppaassa.

Rahastoyhtiön hallinto

Sijoitusrahaston sijoitustoimintaa ja hallintoa hoitaa rahastoyhtiö, jolla tavallisesti on hoivossaan useita eri rahastoja. Suomessa rahastoyhtiöitä ovat perustaneet pankit ja sijoituspalveluyritykset, mutta myös täysin itsenäisiä rahastoyhtiöitä on olemassa. Rahastoyhtiön perustamiseen tarvitaan Finanssivalvonnan myöntämä toimilupa.

Rahastoyhtiön johdolta ja henkilöstöltä edellytetään paitsi ammattitaitoa myös muuta sopivuutta tehtäviin. Niin ikään rahastoyhtiön osakeomistus on viranomaisvalvonnassa.

Rahastoyhtiön osakepääoman on oltava vähintään 125 000 euroa ja lisäksi omia varoja on oltava 0,02 % määrästä, jolla sen hallinnoimien sijoitusrahastojen yhteenlaskettu arvo ylittää 250 miljoonaa euroa. Omien varojen kokonaismäärän ei kuitenkaan tarvitse ylittää 10 miljoonaa euroa.

Rahastoyhtiöt voivat nykyisin tarjota asiakkailleen laajennetulla toimiluvalla myös sijoitusneuvontaa ja yksilöllisiä omaisuudenhoitopalveluja.

Rahastoyhtiö on oikeutettu käyttämään ulkopuolisia palveluja, esimerkiksi salkunhoitopalveluja, kun niiden laadusta ja laajuudesta on otettu riittävät määräykset sijoitusrahaston sääntöihin. Rahastoyhtiön vastuuta ei voida siirtää kenellekään ulkopuoliselle.

Rahastoyhtiöt meillä, kuten muuallakin Euroopassa, ostavat usein hallinnoimiensa sijoitusrahastojen salkunhallintapalvelut erillisiltä omaisuudenhoitoyhtiöiltä. Tämä on tavallista erityisesti silloin, kun sijoitetaan ulkomaille, jolloin juuri kyseisellä markkina-alueella toimivalta omaisuudenhoitoyhtiöllä on hyvät mahdollisuudet päästä sijoittajien kannalta parhaisiin tuloksiin. Omaisuudenhoitoyhtiön on oltava aina sijaintimaan viranomaisvalvonnassa.

Osuudenomistajien kokous

Sijoitusrahastojen osuudenomistajat valitsevat vähintään kolmanneksen rahastoyhtiön hallituksen jäsenistä ja vähintään yhden tilintarkastajan. Valinta tehdään rahaston sääntöjen mukaisesti vuotuisessa rahasto-osuudenomistajien kokouksessa.. Jokainen rahasto-osuus sijoitusrahastossa tuottaa kokouksessa yhden äänen. Rahastoyhtiön osakkeenomistajien ja näiden lähipiirin omistamalla rahasto-osuuksilla ei kuitenkaan ole äänioikeutta osuudenomistajien kokouksessa. Jos rahastoyhtiö hallinnoi monia sijoitusrahastoja, voidaan sijoitusrahastoille valita edustajisto, joka puolestaan valitsee rahastoyhtiön hallitukseen osuudenomistajien edustajat.

Sijoitusrahasto

Sijoitusrahasto on sijoitusrahastotoiminnassa kerättyjen varojen ja veloitteiden kokonaisuus. Sijoitusrahaston varat kuuluvat rahasto-osuudenomistajille. Sijoitusrahaston varojen vähimmäismäärä on kaksi miljoonaa euroa ja sijoitusrahastolla on oltava vähintään 50 rahasto-osuudenomistajaa (erikoissijoitusrahastossa vähimmäismäärät ovat pienemmät). Sijoitusrahaston säännöt vahvistaa Finanssivalvonta. Erikoissijoitusrahaston säännöt toimitetaan Finanssivalvonnalle, mutta niitä ei erikseen vahvisteta.

Omistajaohjaus

Rahastoyhtiön hallituksen on hyväksyttävä tavoitteet ja toimintatavat äänioikeuden käyttämiselle niiden yhtiöiden yhtiökokouksissa, jonka osakkeisiin rahasto on sijoittanut. Omistajaohjauksen tavoitteet on julkistettava kunkin rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston rahastoesitteessä. Lisäksi sijoitusrahaston puolivuotiskatsauksessa ja vuosikertomuksessa on esitettävä tiedot siitä, miten sijoitusrahastolle kuuluvaa äänioikeutta on katsauskaudella käytetty. Finanssialan Keskusliitto ry on antanut suosituksen rahastoyhtiöiden omistajapolitiikasta, jossa rahastoyhtiöille suositellaan, että ne laativat ja julkistavat omistajaohjausta koskevat periaatteensa. Lisäksi suositellaan, että rahastot tiedottavat merkittävimmät yksittäiset omistajavallan käyttöä koskevat toimenpiteensä ja kannanottonsa osuudenomistajille tarkoituksenmukaisella tavalla, esimerkiksi internetissä.

Rahastoyhtiö	Sijoitusrahasto	Säilytysyhteisö
Sijoituspäätökset ja hallinto	Koostuu arvopapereista. Sijoittajat omistavat rahasto-osuudet.	Sijoitusrahastonvarojen säilytys ja maksuliikenne sekä valvonta

Sijoitusrahastolaki ja rahastojen valvonta

Suomalaisten sijoitusrahastojen toimintaa säännellään sijoitus-rahastolaissa ja vaihtoehtorahastojen (kuten erikoissijoitusrahastojen) vaihtoehtorahastojen hoitajista annetussa laissa. Sijoitusrahastolaki perustuu EU:n sijoitusrahastodirektiiviin (UCITS) ja vaihtoehtorahastojen hoitajista annettu laki EU:n vaihtoehtorahastojen hoitajista annettuun direktiiviin (AIFMD)

Sijoitusrahastolaissa on määräykset sijoitusrahastotoiminnasta. Laki jakaa sijoitusrahastot kahteen ryhmään: sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin sijoitusrahastoihin, eli UCITS-sijoitusrahastoihin ja erikoissijoitusrahastoihin. Sijoitusrahastodirektiivin mukaisille sijoitusrahastoille laki asettaa yksityiskohtaiset säännöt, miten sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit on hajautettava, kun taas erikoissijoitusrahasto voi poiketa näistä vaatimuksista. Laki sisältää myös säännökset rahastoyhtiöstä, säilytysyhteisöstä sekä rahastojen markkinoinnista ja tiedonantovelvollisuudesta, kuten vuosikertomuksesta, puolivuotiskatsauksesta, neljännesvuosikatsauksista, rahastoesitteistä, avaintietoesitteestä sekä rahastojen sulautumisesta, jakautumisesta ja lakkauttamisesta.

Sijoitusrahastolaki mahdollistaa rahasto-osuuksien liittämisen arvo-osuusjärjestelmään, mutta vain pörssissä noteerattujen sijoitusrahastojen osuudet ovat siinä mukana.

Riskien hajautuksen säännöt

Sijoitusrahaston keskeinen periaate on sijoitustoiminnasta aiheutuvien riskien hajauttaminen. Sijoitusrahastodirektiivin mukaisille sijoitusrahastoille on laissa annettu tarkat säännöt, kuinka varat tulee hajauttaa eri sijoituskohteisiin ja kuinka paljon yksittäisiin sijoituskoh-teisiin saa sijoittaa. Arvopapereiden ja muiden rahoitusvälineiden ohella rahastoyhtiö voi sijoittaa sijoitusrahaston varoja myös kotija ulkomaisiin rahamarkkinavälineisiin. Rahastojen tulee sijoittaa varansa pääasiassa julkisen kaupankäynnin kohteena oleviin kohteisiin.

Sijoitusrahastodirektiivin mukaisten sijoitusrahastojen mahdollisuuksia sijoittaa yhteen ja samaan kohteeseen rajoitetaan niin, että ne saavat sijoittaa enintään 10 % varoistaan saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin tai rahamarkkinavälineisiin. Saman luottolaitoksen talletuksiin sijoitusrahastot saavat sijoittaa enintään 20 % varoistaan. Suuria sijoituksia saman liikkeeseenlaskijan arvopapereihin tai rahamarkkinavälineisiin rajoitetaan niin, että sijoitusrahaston varoista 5 %:n osuuksia saa olla yhteensä enintään 40 % sijoitusrahaston varoista. Rajoitusta ei sovelleta talletuksiin.

Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin arvopapereihin voi sijoittaa edellä mainittuja rajoituksia enemmän, koska niitä pidetään riskittömämpinä kuin muita kohteita. Niinpä sijoitusrahasto saa sijoittaa saman liikkeeseenlaskijan tai takaajan arvopapereihin tai rahamarkkinavälineisiin, enintään 35 % sijoitusrahaston varoista, kun liikkeeseenlaskija tai takaaja on Suomen valtio, muu valtio tai sijoitusrahastolaissa mainittu julkisyhteisö.

Jos rahaston säännöissä on erityinen maininta, rahastoyhtiö saa sijoittaa enemmän kuin 35 % sijoitusrahaston varoista edellä mainittuihin valtioiden tai julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemiin arvopapereihin tai rahamarkkinavälineisiin.

Johdannaisiin sijoittaminen

Kaikki rahastot saavat käydä kauppaa johdannaisopimuksilla suojatakseen salkkunsa arvoa. Monet rahastot käyvät johdannaiskauppaa myös tehokkaan omaisuudenhoidon edistämiseksi eli lisätuottojen saavuttamiseksi. Sijoitusrahastolain mukaan vakioimattomiin johdannaisopimuksiin sijoittamisesta aiheutuva vastapuoliriski ei saa saman vastapuolen osalta ylittää 10 % sijoitusrahaston varoista, jos vastapuoli on luottolaitos, ja muussa tapauksessa 5 % sijoitusrahaston varoista.

Jos sijoitusrahaston sijoitustoiminnassa käytetään johdannaisopimuksia, säännöissä on mainittava millaisia, missä tarkoituksessa ja miten laajasti niitä käytetään, ketkä ovat vakioimattomien johdannaisopimusten vastapuolia sekä selvitettävä riskienhallintamenetelmät, joita rahastoyhtiö aikoo soveltaa johdannaiskaupassa.

Käteinen

Sijoitusrahastolla on aina oltava riittävä määrä käteisvaroja, jotta rahasto-osuuksia voidaan lunastaa vaivattomasti. Käteisvaroja voi olla enintään 25 % rahaston arvosta ja niitä voi Rahoitustarkastuksen ohjeen mukaan sijoittaa käteiseen rinnastettaviin rahamarkkinavälineisiin.

Valvonta

Sijoitusrahastotoimintaa valvoo Finanssivalvonta.

Ulkomaiset sijoitusrahastot

Ulkomailla rekisteröidyt sijoitusrahastot voidaan kotimaisten tavoin jakaa sijoitusrahastodirektiivin mukaisiin UCITS-rahastoihin ja vaihtoehtorahastoihin (AIFMD). Tällaisiin sijoitusrahastoihin sovelletaan niiden kotivaltion lakeja. ETA-alueelta olevat direktiivin mukaiset rahastot saavat siten markkinoida osuuksiaan Suomessa ilmoittamalla tästä Finanssivalvonnalle, joka antaa rahastoille markkinointiluvan.

Sijoitusrahastot, jotka eivät ole ETA-alueelta tai eivät ole direktiivin mukaisia, saavat markkinoida osuuksiaan Suomessa yleisölle vain valtiovarainministeriön luvalla.

Rahastosäästämisen edut pähkinänkuoressa

- Riskien hajautus: varat sijoitetaan useisiin kohteisiin, jolloin riski pienenee.
- Helppo hoitaa: ei tarvitse itse aktiivisesti seurata markkinoita.
- Nopea rahaksi muutettavuus: rahasto-osuuksien merkinnät (ostot) ja lunastukset (myynnit) käyvät nopeasti ja helposti.
- Monipuoliset sijoitusvaihtoehdot: valittavana monenlaisiin tarpeisiin soveltuvia eri tyyppisiä rahastoja.
- Asiantuntemus: sijoituspäätöksiä tekevät ja sijoitustoimintaa hoitavat asiantuntijat, jotka seuraavat markkinoiden ja rahastojensa kehitystä jatkuvasti.
- Säästöt kaupankäynnissä: sijoitusrahasto käy kauppaa suurilla erillä ja näin pienemmin kustannuksin kuin yksityiset. Sijoitusrahasto voi käydä arvopaperikauppaa verotta.
- Tuotto: tuotto-osuuksien tuotto jaetaan vuosittain, kasvuosuuksien vuotuinen tuotto lisätään rahasto-osuuden arvoon.
- Valvonta: rahastoyhtiöt tiedottavat rahastojensa menestyksestä säännömukaisesti, viranomaisvalvonta takaa osaltaan sijoittajansuojaa ja rahaston kehitystä voi seurata päivittäin.

Sanasto

Absoluuttinen tuotto

Positiivinen tuotto markkinatilanteesta riippumatta, mikä perustuu aktiiviseen sijoituspolitiikkaan, jolla pyritään suojautumaan markkinariskiltä. Sijoituksia hajautetaan erilaisiin kohteisiin ja sijoitetaan myös johdannaisiin.

AIFMD

EU:n vaihtoehtorahastojen hoitajia koskeva direktiivi

Analyytikko

Sijoitustutkija, joka analysoi markkinoiden ja eri yritysten toimintaa ja kehitystä.

Arvo-osuus

Arvo-osuusjärjestelmään liitetty arvopaperi. Arvo-osuudet korvaavat painetut arvopaperit, kuten osakekirjat ja joukkovelkakirjat. Sijoitusrahasto-osuudet eivät pääosin vielä ole arvo-osuusjärjestelmässä.

Arvo-osuustili

Sijoittajan henkilökohtainen tili, jolle kirjataan hänen omistuksensa yhtiöittäin ja arvo-osuuslajeittain.

Arvopaperi

Arvopaperikaupan kohteena oleva asiakirja tai arvo-osuus, kuten osake, joukkovelkakirja tai sijoitusrahasto-osuus.

Arvopaperikauppa

Arvopapereiden osto ja myynti

Arvopaperisalkku

Henkilön tai yhteisön omistamat arvopaperit. Portfolio.

Arvopaperinvälittäjä

Pankki tai sijoituspalveluyritys (pankkiiriliike), joka välittää arvopaperikauppoja sekä tarjoaa omaisuudenhoito- ja muita sijoituspalveluja.

Benchmark-indeksi

Ks. vertailuindeksi

Blue chip -yhtiö

Suuri ja tunnettu pörssiyhtiö, jolla on pitkä toimintahistoria ja joka on vakiinnuttanut vahvan taloudellisen aseman.

Duraatio

Joukkovelkakirjan tai rahasto-osuuden tuotto- ja hintariskin mittari, joka kertoo missä ajassa keskimäärin pääoma ja korot maksetaan sijoittajalle. Se mittaa myös velkakirjan hinnan herkkyyttä korkomuutoksiin, mitä pitempi duraatio, sen suurempi riski. Jos duraatio on esimerkiksi 5, se merkitsee, että joukkovelkakirjan hinta muuttuu noin 5 %, jos korkotuotto muuttuu yhden prosenttiyksikön.

Efektiivinen tuotto

Arvopaperin tuotto suhteessa sen markkina-arvoon.

Emissio

Arvopaperin liikkeeseenlasku, kuten osakeanti.

Enhanced index -sijoitusrahasto

Rahasto, joka sijoittaa pääosin vertailuindeksin mukaisesti, mutta lisätuoton hankkimiseksi sallittava poikkeama, tracking error, on suurempi kuin perinteisen indeksirahaston.

Ensimarkkinat

Arvopaperin liikkeeseenlasku, jolloin liikkeeseenlaskija hankkii rahoitusta. Esimerkiksi osakeanti tai joukkovelkakirjalainan myynti. Vrt. jälkimarkkinat.

Erikoissijoitusrahasto

Sijoitusrahasto, joka voi poiketa sijoitusrahastolain sijoitusrajoituksista, esimerkiksi keskittämällä sijoitukset vain muutamaankin kohteeseen.

ETF, Exchange Traded Fund

Sijoitusrahasto, jonka osuuksilla käydään kauppaa pörssissä.

Euribor-korot

Euroalueen päivittäin julkaistavat viitekorot.

Feeder-rahasto

Ks. rahasto-osuusrahasto.

Futuuri

Sopimus, johon liittyy velvollisuus ostaa tai myydä sopimuksen kohde-etuus, esimerkiksi osake tulevaisuudessa tietynä aikana sovittuun hintaan.

Hedge fund -sijoitusrahasto

Yhteisnimitys varsin erilaisille erikoissijoitusrahastoille. Niiden tavoitteena on positiivinen tuotto kaikissa markkinaolosuhteissa Hedge fund voi sijoittaa listattujen ja listaamattomien

yhtiöiden osakkeisiin, erilaisiin korkokohteisiin ja johdannaisiin. Hedge fund-sijoitusrahastot ovat suuririskisimpiä rahastotyyppisiä.

HEX-indeksit

Helsingin Pörssin laskemat osakeindeksit, jotka on korvattu OMX Helsinki -indeksillä.

High yield -sijoitusrahasto

Erikoissijoitusrahasto, joka sijoittaa high yield -lainoihin eli yritysten liikkeeseenlaskemiin joukkolainoihin, joiden korkotuotto on korkea, koska yhtiön luottoluokitus on heikko.

Indeksirahasto

Sijoitusrahasto, joka sijoittaa eri osakkeisiin samassa suhteessa kuin niiden paino on indeksistä. Tuotto pyrkii jäljittelemään indeksin kehitystä.

Instrumentti

Arvopaperikaupan kohde esim. osake, sijoitustodistus tai johdannaissopimus.

Johdannainen

Sijoitusinstrumentti, jonka arvo perustuu jonkin toisen, kohde-etuutena olevan arvopaperin, indeksin, valuutan, hyödykkeen tai oikeuden arvoon.

Johdannaismarkkinat

Markkinat, joilla kaupankäynnin kohteena ovat johdannaiset.

Joukkolaina

Yritykset, valtio, kunnat ja muut yhteisöt (liikkeeseenlaskijat) voivat ottaa lainaa yleisöltä laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja, lyhyemmin joukkolainoja. Joukkolaina jaetaan nimellisarvoltaan erisuuruisiksi joukkovelkakirjoiksi.

Joukkovelkakirjalaina

Ks. joukkolaina.

Julkinen noteeraus

Arvopaperien hintatason määräytyminen julkisessa kaupankäynnissä, kuten pörssin eri listoilla.

Juoksevat kulut

Juoksevat kulut kertovat rahaston kokonaiskulut vuositasona. Niihin tulisi sisältyä kaikki kulut kaupankäyntikuluja sekä mahdollista tuottosidonnaista palkkiota lukuun ottamatta. Juoksevat kulut korvaa aiemmin käytetyn kokonaiskulut, TER -tunnusluvun.

Juoksuaika

Joukkolainan laina- eli juoksuaika, jonka kuluessa laina maksetaan takaisin.

Jälkimarkkinat

Arvopaperien markkinat liikkeeseenlaskun jälkeen. Esimerkiksi pörssikauppa.

Kasvuosuus

Sijoitusrahasto-osuus, jolle ei jaeta tuotto-osuutta, vaan se lisätään osuuden arvoon.

Kokonaistuotto

Arvopaperin koron tai osingon ja arvonnousun yhteistuotto.

Korkorahasto

Sijoitusrahasto, joka sijoittaa korkoa tuottaviin kohteisiin.

Kurssi

Arvopaperin hinta julkisessa kaupankäynnissä.

Kurssiriski

Arvopapereiden hinnanmuutosten aiheuttama riski.

Käypä hinta

Arvopaperin markkinahinta.

Liikkeeseenlaskija

Yritys, valtio, kunta tai muu julkisyhteisö, jolla on oikeus laskea liikkeeseen arvopapereita.

Liikkeeseenlasku

Osakeanti tai joukkolainan myynti yleisölle, emissio.

Likvidi

Nopeasti rahaksi muutettava.

Lunastus

Sijoitusrahasto-osuuden myyminen, sijoituksen muuttaminen rahaksi.

Lunastushinta

Sijoitusrahasto-osuudesta sen omistajalle rahastoyhtiön maksama hinta.

Lunastuspalkkio

Rahasto-osuutta lunastettaessa rahastoyhtiön perimä palkkio.

Lunastusvelvollisuus

Rahastoyhtiön velvollisuus vaadittaessa lunastaa sijoitusrahaston osuus.

Luovutusvoitto

Myyntihinnan ja hankintamenojen erotus. Myyntivoitto.

Markkinahinta

Arvopaperin ja valuutan käypä, markkinoilla muodostunut kurssi. Käypä hinta.

Markkinakorko

Markkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan syntyvä korko. Vastakohta hallinnollisesti määräytyvä korko.

Markkinariski

Yleisen kurssikehityksen vaikutus yksittäisen osakkeen kurssiin. Systemaattinen riski.

Master feeder -rahasto

Rahasto-osuusrahasto, joka sijoittaa vain yhteen sijoitusrahastoon. Master feeder helpottaa rahaston markkinointia yli rajojen.

Meklari

Arvopaperinvälittäjän palveluksessa asiakkaan tai välittäjän lukuun kauppa tekevä henkilö.

Merkintä

Sijoitusrahasto-osuuksien ostaminen, sijoittaminen sijoitusrahastoon.

Noteeraus

Arvopaperin hinnan määräytyminen julkisessa kaupankäynnissä, käytetään joissain yhteyksissä myös puhuttaessa osakkeen kurssista.

Obligaatorahasto

Valtion ja julkisyhteisöjen joukkolainoihin sijoittava rahasto.

OMX Helsinki -indeksit

Helsingin pörssin osakeindeksit, lyhyemmin OMXH-indeksit.

OMX Helsinki -yleisindeksi

Indeksi, joka koostuu kaikista Helsingissä listatuista osakkeista. Indeksi kuvastaa osakemarkkinoiden tilannetta sekä kehitystä.

OMX Helsinki Cap -tuottoindeksi

(OMXHCAP) on painorajoitettu indeksi, jossa yhden osakkeen enimmäispaino on 10 % indeksin kokonaismarkkina-arvosta. OMX Helsinki Cap korvasi entisen HEX portfolio- indeksin.

OMXH25-indeksi

Indeksi, jonka arvo kuvastaa 25:n rahamääräisesti eniten vaihdetun osakesarjan hintakehitystä. Yhden yhtiön paino indeksissä on rajoitettu 10 prosenttiin. Indeksiin kuuluvat osakkeet tarkistetaan puolen vuoden välein.

Optio

Sopimus, johon liittyy oikeus, mutta ei velvollisuutta ostaa tai myydä option kohde-etuus, esimerkiksi osake, tulevaisuudessa tiettyä aikana sovittuun hintaan.

Osake

Osuus yhtiön osakepääomasta. Osake tuottaa oikeuden yhtiön voitonjakoon, etuoikeuden uusmerkintään ja osallistumisoikeuden yhtiökokoukseen.

Osakeanti

Osakeyhtiön uusien osakkeiden tai yhtiön haltuun tulleiden osakkeiden antaminen osakkeenomistajille tai suuntaaminen jollekin muulle taholle. Osakeanti voi olla maksullinen tai maksuton.

Osakerahasto

Pääasiassa osakkeisiin varansa sijoittava sijoitusrahasto.

Osinko

Yhtiön vuosittain osakkailleen jakama voitto-osuus.

Pankkiiriliike

Sijoituspalveluyritys, joka välittää arvopaperikauppoja, tarjoaa omaisuudenhoito- ja muita sijoituspalveluita, mutta ei voi ottaa talletuksia yleisöltä.

Portfolio

Useista eri sijoituskohteista muodostuva sijoitussalkku, esimerkiksi useista osakkeista muodostuva osakesalkku.

Pääomarahasto

Erityisesti pörssilistaamattomiin yrityksiin sijoittava rahasto; varoja rahastoon kerätään yleensä suurilta institutionaalisilta sijoittajilta.

Pääomatulot

Tulot pääomasta, esim. korot, osingot, vuokrat ja sijoitusrahastojen tuotto-osuudet sekä luovutusvoitot.

Pörssiyhtiö

Yhtiö, jonka osakkeilla käydään kauppaa pörssilistalla.

Rahamarkkinat

Valtion, yritysten ja yhteisöjen liikkeeseen laskemien lyhytaikaisten, korkeintaan 12 kuukauden, velkainstrumenttien: yrittödistusten, sijoitustodistusten ja valtion velkasitoumusten markkinat.

Rahamarkkinaväline

Arvopaperi, jolla valtio, yritykset ja pankit ottavat lyhytaikaista luottoa ja jonka juoksuaika on korkeintaan 12 kuukautta. Arvopapereilla käydään kauppaa niiden juoksuaikana.

Rahasto-osuusrahasto

Sijoitusrahasto, joka sijoittaa toisiin sijoitusrahastoihin.

Rahastoyhtiö

Sijoitusrahastoa hoitava yhtiö.

Riski

Epäonnistumisen vaara, epävarmuus tuotosta.

Sateenvarjorahasto

Rahastoyhtiö, joka hallinnoi erityyppisiä sijoitusrahastoja ja jonka puitteissa sijoittaja voi esimerkiksi markkinatilanteen muuttuessa vaihtaa rahastoa ilman merkintä- tai lunastusmaksua tai ainakin halvemmalla kuin uusi sijoittaja.

Sektorirahasto

Tietyn toimialan osakkeisiin sijoittava rahasto.

SICAV - Société d'Investissement à Capital Variable

Vaihtuvapääomainen sijoitusrahasto, joita on mm. USA:ssa, Ranskassa ja Luxemburgissa. SICAVin sijoitusrahaston varat omistaa osakeyhtiö, toisin kuin suomalaisissa sijoitusrahastoissa. Rahastosijoittajat taas omistavat SICAVin osakkeet. Osakepääoma muuttuu, kun sijoittajat merkitsevät tai lunastavat yhtiön osakkeita.

Sijoituspalveluyritys

Pankki tai pankkiiriliike, joka välittää arvopaperikauppoja sekä tarjoaa omaisuudenhoito- ja muita sijoituspalveluja.

Sijoitusrahasto

Pääasiassa arvopapereista koostuva varojen ja velkojen kokonaisuus, jonka omistavat siihen sijoittaneet osuudenomistajat osuuksiensa suhteessa.

Sijoitusrahastodirektiivin mukainen rahasto

Sijoitusrahasto, jolle laki asettaa säännöt, miten sijoitustoiminnasta aiheutuvat riskit on hajautettava, UCITS-rahasto.

Sijoitustodistus

Pankin liikkeeseenlaskema vakuudeton jälkimarkkinakelpoinen velkakirja, jonka laina-aika on enintään 12 kuukautta.

Sijoitustutkija

Sijoituskohteita ja -markkinoita tutkiva sekä sijoitussuosituksia antava henkilö. Analyytikko.

Sijoitusyhtiö

Yhtiö, jonka päätoimialana on arvopapereiden omistus ja arvopaperikauppa.

Säilytysyhteisö

Rahastoyhtiön kanssa tehdyn sopimuksen perusteella sijoitusrahaston omaisuutta säilyttävä pankki, arvopaperinvälittäjä tai säilytysyhteisötoimintaan toimiluvan saanut osakeyhtiö.

Termiini

Sopimus, johon liittyy velvollisuus ostaa tai myydä termiin kohde-etuus, esimerkiksi osake tulevaisuudessa tiettyä aikana sovittuun hintaan.

Tracking error

Tunnusluku, jolla mitataan sijoitusrahaston salkun tuoton poikkeamaa vertailuindeksistä. Pieni luku kertoo, että tuotto seurailee vertailuindeksin tuottoa.

Tuotto-osuus

Sijoitusrahaston voitoistaan osuudenomistajille jakama tuotto. Sijoitusrahasto-osuus, jolle maksetaan tuotto-osuus.

UCITS-rahasto

ks. Sijoitusrahastodirektiivin mukainen rahasto

Unit linked

Vakuutussäästömuoto, jossa vakuutuksenottajan varat sijoitetaan sijoitusrahastoihin.

Vaihtoehtorahasto

Muu kuin UCITS-rahasto. Voi olla erikoissijoitusrahasto tai kommandiittiyhtiömuotoinen pääoma- tai kiinteistörahasto.

Vaihtovelkakirja

Osakeyhtiön liikkeeseenlaskema velkakirja, joka voidaan lainaehtojen mukaan vaihtaa osakkeisiin.

Valtion velkasitoumus

Valtion liikkeeseenlaskema jälkimarkkinakelpoinen velkakirja, jonka laina-aika on korkeintaan 12 kuukautta.

Vertailuindeksi

Indeksi, johon sijoitusrahaston tuottoa verrataan rahaston sääntöjen mukaan, esimerkiksi OMX Helsinki Cap -indeksi. Benchmark-indeksi.

Vipurahasto

Sijoitusrahasto, joka käyttää sijoitustoiminnassaan aktiivisesti johdannaisia tavoitellessaan keskimääräistä parempaa tuottoa.

Voitto-osuus

Ks. tuotto-osuus.

Volatiliteetti

Arvopaperien tuottojen vaihtelu eli riski.

Yhdistelmärahasto

Sijoitusrahasto, joka sijoittaa sekä osakkeisiin että korkoa tuottaviin kohteisiin.

Yhteisösijoittaja

Arvopaperimarkkinoilla suurilla erillä kauppaa käyvä yhteisö tai säätiö, myös sijoitusrahasto. Institutionaalinen sijoittaja.

Yleisindeksi

Tiettyjä osakemarkkinoita laajalti kuvaava indeksi.

Yrityskorkorahasto

Yritysten liikkeeseenlaskemiin joukkolainoihin sijoittava rahasto.

Yritystodistus

Yrityksen liikkeeseenlaskema vakuudeton jälkimarkkinakelpoinen velkakirja, jonka laina-aika on enintään 12 kuukautta.

Avaintietoesite

Tämä asiakirja sisältää sijoittajalle annettavat avaintiedot rahastosta. Se ei ole markkinointiaineistoa. Avaintiedot on annettava lakisääteisesti, jotta sijoittaja ymmärtäisi rahaston luonteen ja siihen liittyvät sijoitusriskit. Asiakirjaan tutustumista suositellaan, jotta sijoittaja voisi tehdä sijoituspäätöksensä tietoon perustuen.

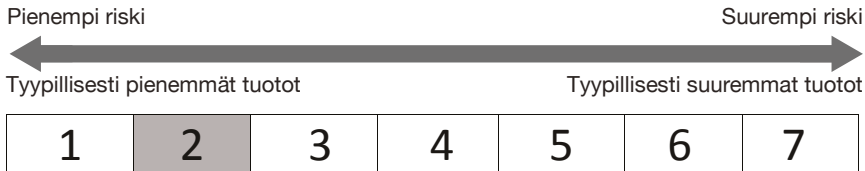
SIJOITUSRAHASTO 123, OSUUSSARJAT A JA B (ISIN-KOODI: 4321) TÄTÄ RAHASTOA HALLINNOI ABC RAHASTOYHTIÖ OY, JOKA KUULUU XYZ-KONSERNIIN

Tavoitteet ja sijoituspolitiikka

Rahaston tavoitteiden ja sijoituspolitiikan kuvaus selkeällä kielellä (ei suositella kopioitavan rahastoesitteestä). Tuotteen keskeiset ominaisuudet, jotka tyyppillisen sijoittajan olisi syytä tietää:

- Rahaston pääasialliset sijoituskohteet
- Kuinka usein osuuksia voi merkitä ja lunastaa
- Onko rahaston sijoitustoimintaa rajattu toimialan, maantieteellisen alueen tai muun omaisuusluokan erityispiirteen perusteella
- Rahaston mahdollinen vertailuindeksi sekä kuvaus, sijoittaako rahasto aktiivisesti vai passiivisesti
- Jaetaanko rahaston sijoituskohteiden tuotot osuudenomistajille vai sijoitetaanko ne takaisin rahastoon
- Muita mahdollisesti oleellisia tietoja, kuten:
- Minkä tyyppisiin velkakirjoihin rahasto sijoittaa
- Tiedot mahdollisista ennalta määräytyistä maksusuorituksista, joita sijoittaja tulee saamaan, sekä tuoton/arvon kehitykseen odotettavasti vaikuttavista tekijöistä
- Perustuuko sijoituskohteiden valinta niiden kasvuun, arvostukseen tai osinkotuottoon
- Suojaako rahasto sijoituksiaan aktiivisesti, pyrkiikö se hyödyntämään hintaeroja eri markkinoiden välillä (arbitraasi) tai käyttääkö se velkavipua, ja miten nämä tekijät voivat vaikuttaa rahaston tuottoon
- Huomautus, jos sijoitussalkkuun liittyvillä kaupankäyntikuluilla on merkittävä vaikutus tuottoon
- Suositeltu vähimmäissijoitusaika

Riski-tuottoprofiili

Sanallinen selvitys kuvaajasta ja sen tärkeimmistä rajoituksista:

- Historiallisten tietojen perusteella ei välttämättä voi muodostaa luotettavia oletuksia tulevaisuudesta
- Riskiluokka ei välttämättä säily muuttumattomana, vaan se voi vaihdella ajan myötä
- Alinkaan luokka ei ole täysin riskitön
- Miksi rahasto on sijoitettu riskiluokkaansa
- Mahdollisen pääomaturvan tai -suojan luonnetta, ajankohtaa ja laajuutta koskevat tiedot
- Sanallinen selvitys rahaston kannalta olennaisista riskeistä, joita kuvaaja ei ota huomioon riittävällä tavalla:
- Luottoriski, jos merkittävä määrä sijoituksista tehdään velkapapereihin
- Likviditeettiriski, jos merkittävä määrä sijoituksista tehdään rahoitusvälineisiin, joiden likviditeetti voi olla heikko
- Vastapuoliriski, jos rahastolla on kolmannen osapuolen takaus tai jos sen sijoitukset perustuvat olennaisessa määrin yhden vastapuolen kanssa tehtyihin sopimuksiin
- Operatiiviset riskit ml. varojen säilyttäminen
- Rahoitustekniikkojen, kuten johdannaissopimusten, vaikutus

Rahaston kulut

Sijoittajan maksamia kuluja käytetään rahaston toimintakustannusten, kuten markkinointi- ja jakelukustannusten, maksamiseen. Nämä kulut vähentävät sijoituksen mahdollista tuottoa.

Rahasto-osuuksien merkitsemiseen ja lunastamiseen liittyvät palkkio	
Merkintäpalkkio	[] %
Lunastuspalkkio	[] %
Nämä ovat palkkioiden enimmäismäärät, jotka sijoituksesta voidaan veloittaa kuluina merkinnän ja lunastuksen yhteydessä.	
Rahastosta vuoden aikana veloittavat maksut	
Juoksevat kulut	[] %
Rahastosta erityisissä tilanteissa veloittavat maksu	
Tuottosidonnainen palkkio	[] % vuodessa siitä osasta tuottoa, joka ylittää näihin palkkioihin sovellettavan vertailutuoton [vertailukohteen nimi]. Edellisen vuoden tuottosidonnainen palkkio prosentti- osuutena

Merkintäpalkkio ja lunastuspalkkio on ilmoitettu enimmäismäärinä. Tarkempia tietoja voi selvittää esimerkiksi kulloinkin voimassa olevasta hinnastosta, rahastoa hallinnoivasta rahastoyhtiöstä tai rahastoyhtiön asiamieheltä.

Esitetyt juoksevat kulut perustuvat [] päättyneenä vuonna perittyihin kuluihin. Niiden määrä voi vaihdella vuodesta toiseen. Se ei sisällä:

- Tuottosidonnaisia palkkioita
- Rahaston maksamia kaupan-
käyntikuluja paitsi toisen rahaston
osuuksien ostamisesta tai myy-
misestä maksetut merkintä- ja
lunastuspalkkiot

Lisätietoja kuluista on esitetty rahasto-
toesitteen [sivuilla x-x / osassa x].
Rahasto-
esite on saatavissa osoit-
teesta [www.rahasto/rahasto-
esite](http://www.rahasto/rahasto-
esite).

Aiempi tuotto- tai arvonkehitys

Kuvion lisäksi on esitettävä näkyvästi seuraavat ilmoitukset:

- Historiallinen tuotto ei ole tae tulevasta
- Mitkä kulut on otettu huomioon tai jätetty ottamatta huomioon
- Vuosi, jolloin rahasto on aloittanut toimintansa

Aiemman tuotto- tai arvonkehityksen laskentavaluutta

- Käytännön tiedot
- Säilytysyhteisön nimi
- Mistä ja miten rahastosta voi hankkia lisätietoja (rahasto-
esite, raportit ja tilinpäätös)
- Mistä ja miten voi hankkia muita käytännön tietoja (esimerkiksi tuoreimman osuuden
arvon)
- Maininta siitä, että rahaston kotivaltion verolainsäädäntö voi vaikuttaa sijoittajan henki-
lökohtaiseen verotukseen

- Seuraava ilmoitus: ”[Sijoitus- tai rahastoyhtiön nimi] voidaan saattaa vastuuseen vain sillä perusteella, että tämä asiakirja sisältää harhaanjohtavia tai epätarkkoja tietoja tai tietoja, jotka ovat ristiriidassa rahastoesitteen kanssa.”
- Erityisiä tietoja sateenvarjarahastoista (esimerkiksi oikeudesta vaihtaa alarahastojen osuuksia toisen alarahaston osuuksiin)
- Tietoja muista mahdollisista osuusluokista (sijoittajan avaintiedot saattavat perustua edustavaan osuusluokkaan)

Rahaston säännöt on vahvistettu [vahvistamispäivämäärä] Suomessa ja sitä valvoo Finanssivalvonta.

”[Rahastoyhtiön nimi]:lle on myönnetty toimilupa [jäsenvaltion nimi]:ssa, ja sitä valvoo [toimivaltaisen viranomaisen nimi].”

Tämä avaintietoesitys on voimassa [voimaantulopäivä] alkaen.

Tämä opas on pyritty laatimaan kirjoittamishetkellä voimassa olleiden lakien ja säännösten mukaisesti. Toimitustyössä on noudatettu huolellisuutta. Suomen Pörssiäätiö ei kuitenkaan vastaa oppaan perusteella tehdyistä sijoituspäätöksistä.

Sijoitus rahasto-opas

**PÖRSSISÄÄTIÖ
BÖRSSTIFTELSEN**

Fabianinkatu 14, 00100 Helsinki, www.porssisaatio.fi

Voit tilata tätä kirjaa Pörssisäätiön verkkokaupasta www.porssisaatio.fi